अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

जानकी गाउँपालिका
कैलाली

आर्थिक वर्ष २०७९/८०

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
काठमाडौं, नेपाल

अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

जानकी गाउँपालिका

कैलाली

आर्थिक वर्ष २०७९/८०

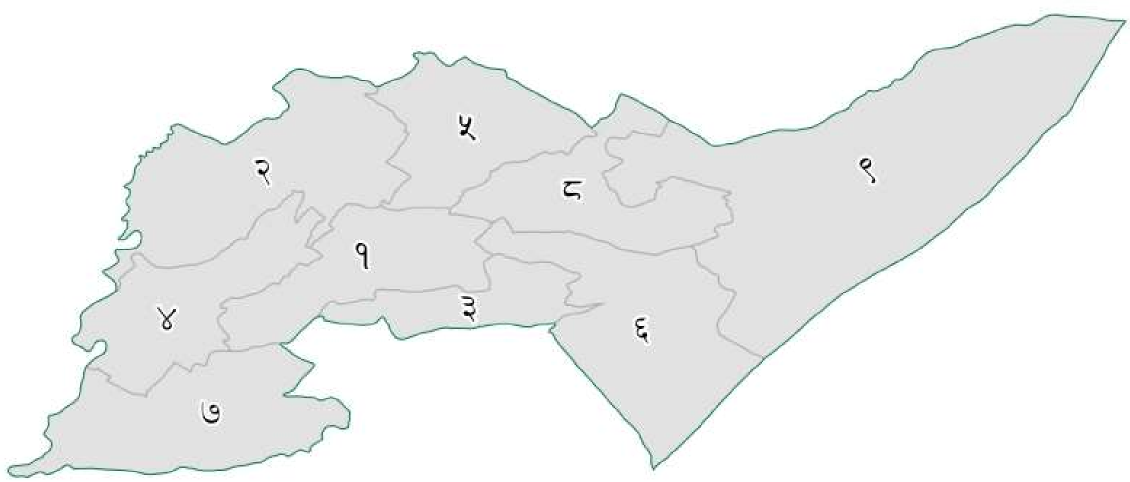

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
काठमाडौं, नेपाल

अन्तिम लेखापरीक्षण प्रतिवेदन

जानकी गाउँपालिका

कैलाली

आर्थिक वर्ष २०७९/८०

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
काठमाडौं, नेपाल

दूरदृष्टि (VISION)

जवाफदेहिता, पारदर्शिता र निष्ठा प्रवर्द्धन गर्ने विश्वसनीय संस्था

(Be Credible Institution in Promoting Accountability, Transparency and Integrity)

गन्तव्य (MISSION)

राष्ट्रलाई स्वतन्त्र एवं गुणस्तरीय लेखापरीक्षण सेवा प्रदान गर्ने

(Provide independent and Quality Audit Service to the Nation)

मूल्य मान्यता (Core Values)

निष्ठा	*(Integrity)*
स्वतन्त्रता	*(Independence)*
व्यावसायिकता	*(Professionalism)*
पारदर्शिता	*(Transparency)*
जवाफदेहिता	*(Accountability)*

महालेखापरीक्षकको भनाइ

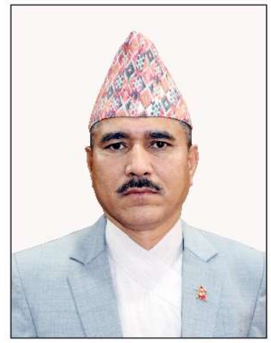

नेपालको संविधानको धारा २४१ मा संघ, प्रदेश र स्थानीय तहको लेखा कानुन बमोजिम नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्य समेतको विचार गरी महालेखापरीक्षकबाट लेखापरीक्षण हुने व्यवस्था छ। त्यसैगरी लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ को दफा २० को उपदफा २ मा महालेखापरीक्षकले प्रत्येक स्थानीय तहको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी अलग अलग प्रतिवेदन जारी गर्न सक्ने व्यवस्था छ । लेखापरीक्षण गर्दा नेपाल सरकारी लेखापरीक्षणमान, लेखापरीक्षण मार्गदर्शन, स्थानीय तह लेखापरीक्षण निर्देशिका, महालेखापरीक्षकको वार्षिक लेखापरीक्षण योजना र स्थानीय तहसँग सम्बन्धित ऐन, नियमलाई आधार लिईएको छ । यस स्थानीय तहको २०७९/८० को लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोरा उल्लेख गरी प्रारम्भिक प्रतिवेदन जारी गरिएकोमा सो उपर प्राप्त प्रतिक्रिया समेत विचार गरी राय सहितको प्रतिवेदन जारी गरिएको छ।

वित्तीय विवरणको शुद्धता, प्रचलित कानुनको परिपालना, बजेट तथा योजना तर्जुमा एवं कार्यक्रम कार्यान्वयन, खरिद व्यवस्थापन, सार्वजनिक सेवा प्रवाह, आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली, आन्तरिक आय परिचालन, जनशक्ति व्यवस्थापन, जिम्मेवारी एवं जवाफदेहिता लगायतका विषयहरूको अध्ययन, विश्लेषण तथा मूल्याङ्कन गर्नुका साथै स्रोत साधनको प्राप्ति, उपयोग एवं परिचालन सन्दर्भमा मितव्ययिता, कार्यदक्षता र प्रभावकारिता समेतलाई दृष्टिगत गर्दै कार्यान्वयनयोग्य सुझाव प्रदान गरी सुशासन कायम गर्न सहयोग गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य रहेको छ । समय, जनशक्ति, स्रोतको उपलव्धता लगायतका सीमा रहेता पनि स्थानीय तह सम्म नै उपस्थित भई लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्ने नीति लिइएको छ। यसै गरी लेखापरीक्षणको क्रममा स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा जिम्मेवार कर्मचारीहरूसँग लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोरा उपर छलफल गरिएको छ।

यस वर्ष स्थानीय तहको लेखापरीक्षणबाट कार्यसम्पादनका लागि आवश्यक पर्ने कतिपय कानुन निर्माण हुन बाँकी रहेको, कानुनको पूर्ण परिपालना हुन नसकेको, बजेट अनुशासन कमजोर रहेको, आन्तरिक आय न्यून रहेको, प्रशासनिक तथा अनुत्पादक खर्चमा वृद्धि हुँदै गएको, एउटै योजना समेत टुक्र्याई कार्य गर्ने गरेको, वर्षान्तको खर्च उच्च रहेको, निर्माणको सुनिश्चितता नभएका आयोजनाहरुको समेत परामर्शदाताद्वारा विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन तयार गरी खर्च गरेको, जटिल प्रकृतिका कार्यहरू समेत उपभोक्ता समितिबाट गराएको, जनशक्ति व्यवस्थापन हुन नसक्दा सेवा प्रवाह प्रभावकारी हुन नसकेको, स्वीकृत दरबन्दी बेगरका कर्मचारी समेत नियुक्ति गरेको, आन्तरिक नियन्त्रण र लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदनमा सुधार गर्नु पर्ने देखिएको, सार्वजनिक सम्पत्ति संरक्षण र उपयोग प्रभावकारी रुपमा हुन नसकेको, स्थानीय तहमा लेखापरीक्षण प्रतिवेदन उपर छलफल र बेरुजु फस्योंट सम्बन्धी स्पष्ट कार्यविधि तर्जुमा गर्न बाँकी रहेको जस्ता व्यहोरा देखिएका छन्। त्यस स्थानीय तहसँग सम्बन्धित व्यहोरा सहितको राय संलग्न गरिएको छ। एकै प्रकृतिका व्यहोराहरू वर्षेनी दोहोरिने गरेकोले वित्तीय अनुशासनमा अपेक्षित रुपमा सुधार हुन सकेको छैन। अतः लेखापरीक्षणबाट औंल्याएका ब्यहोराहरू उपर आवश्यक कारबाही गरी वित्तीय अनुशासन कायम गर्नुका साथै सेवा प्रवाहलाई प्रभावकारी बनाउन त्यस स्थानीय तहबाट थप पहल कदमी हुने विश्वास लिएको छु।

अन्तमा, स्थानीय तहको लेखापरीक्षणमा सहयोग पुऱ्याउने स्थानीय तहका पदाधिकारी तथा कर्मचारीप्रति आभार व्यक्त गर्दछु । साथै लेखापरीक्षण कार्यमा संलग्न यस कार्यालयका कर्मचारीहरूको कार्यसम्पादनको लागि विशेष धन्यवाद व्यक्त गर्दछु।

(तोयम राया)

२०८१

महालेखापरीक्षक

महालेखापरीक्षकको कार्यालय
अनामनगर, बबरमहल, काठमाडौं, नेपाल

प्रादेशिक लेखापरीक्षण महानिर्देशनालय
सुदूरपश्चिम प्रदेश

मितिः२०८१।२।१२

प.सं. २०८०।८१

च.नं. ८४

विषयः लेखापरीक्षण प्रतिवेदन ।

श्री अध्यक्षज्यू,

जानकी गाउँपालिका, गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय,

कैलाली।

१. **कैफियत सहितको राय** — हामीले जानकी गाउँपालिकाको आर्थिक वर्ष २०७९/८० को प्राप्ती र भुक्तानीको विवरण, त्यससँग सम्बन्धित अनुसूची तथा अन्य विवरणको लेखापरीक्षण गरेका छौं।

हाम्रो रायमा, यस प्रतिवेदनको कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार खण्डमा उल्लेख भएका विषयले पार्ने असर बाहेक पेस भएको २०८० आषाढ ३१ मा समाप्त भएको आर्थिक वर्ष २०७९/८० को प्राप्ती र भुक्तानीको विवरण र त्यससँग सम्बन्धित अनुसूची तथा अन्य विवरण समावेश भएको वित्तीय प्रतिवेदनले यस पालिकाको वित्तीय कारोबार र प्रतिवेदनसँग सम्बन्धित प्रचलित कानुन बमोजिम सारभूतरूपमा सही तथा यथार्थ अवस्था चित्रण गर्दछ।

२. **कैफियत सहितको राय व्यक्त गर्ने आधार**

२.१. पालिकाले अन्तरसरकारी अख्तियारी, आन्तरिक आय तथा विविध कोष लगायतको वित्तीय विवरण महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामानको ढाँचा पूर्ण रुपमा प्रयोग गरेर तयार गरेको छैन।

२.२. लेखापरीक्षणबाट रू.१ करोड ८८ लाख २६ हजार बेरुजू देखिएको छ। सो सम्बन्धमा रु. २ लाख २३ हजार प्रतिक्रियाबाट फस्र्यौट भई बाँकी बेरुजु असुल गर्नुपर्ने रू. २१ लाख ३ हजार, प्रमाण कागजात पेस गर्नुपर्ने रू.७४ लाख ५२ हजार, नियमित गर्नुपर्ने रु.८१ लाख ४३ हजार, सोधभर्ना लिनुपर्ने रू.८ लाख ९ हजार र पेश्की बाँकी रु.९६ हजार समेत रु.१ करोड ८६ लाख ३ हजार रहेको छ। जानकी गाउँपालिकाको गतवर्ष सम्म रु. १७ करोड ८८ लाख ६३ हजार बेरुजू बाँकी रहेकोमा हालसम्मको

अद्यावधिक बेरुजू रु. १९ करोड ७४ लाख ६६ हजार रहेको छ। जानकी गाउँपालिकाको बेरुजु वर्गीकरण, अद्यावधिक बेरुजु स्थिति र बेरुजु सम्परीक्षणको व्यहोरा यसैसाथ संलग्न छ।

२.३. हाम्रो लेखापरीक्षण कार्य नेपालको संविधान, लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्बन गरेका नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम गरिएको छ। वित्तीय प्रतिवेदन तयार गर्ने जानकी गाउँपालिकासँग हामी स्वतन्त्र छौं। त्यसका लागि प्रचलित कानुन र स्वीकृत आचारसंहिता अनुसार हामीले कार्य गरेका छौं। लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त गरेका लेखापरीक्षण प्रमाणहरू हाम्रो राय व्यक्त गर्ने आधारका लागि पर्याप्त र उपयुक्त छन् भन्ने कुरामा हामी विश्वस्त छौं।

३. **अन्य व्यहोरा -** ऐन नियमको परिपालना, आन्तरिक नियन्त्रण व्यवस्था, सम्पत्तिको संरक्षण, स्रोत साधनको प्राप्ति र उपयोग, बजेट व्यवस्थापन र राजस्व संकलन, सार्वजनिक खरिद व्यवस्थापन, कार्यक्रम स्वीकृति एवं कार्यान्वयन, उपभोक्ता समितिलाई अनुदान वितरण तथा अनुगमन र सेवा प्रवाहलगायतका विषयमा सुधार गर्नुपर्ने देखिएका छन्।

४. **वित्तीय विवरण उपर व्यवस्थापन तथा पदाधिकारीको जिम्मेवारी -** नेपाल सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (नगदमा आधारित) बमोजिम आर्थिक कारोवारको सही र यथार्थ अवस्था चित्रण हुने गरी एकीकृत वित्तीय विवरण तयार गर्ने तथा गल्ती (Fraud) वा त्रुटिका कारणबाट वित्तीय विवरण सारभूत रुपमा गलत आँकडा रहित स्वरुपमा बन्ने गरी आवश्यक आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली लागु गर्ने जिम्मेवारी जानकी गाउँपालिकाको व्यवस्थापनमा रहेको छ। पालिकाका अध्यक्ष र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत वित्तीय प्रतिवेदन प्रकृयाको अनुगमनका लागि जिम्मेवार हुनेछन्।

५. **वित्तीय विवरणको लेखापरीक्षण उपर लेखापरीक्षकको जिम्मेवारी -** वित्तीय प्रतिवेदन समग्रमा गल्ती (Fraud) वा त्रुटिका कारण सारभूत रुपमा गलत आँकडा रहित रहेको छ भनी यथोचित आश्वस्तता प्राप्त गरी राय सहितको लेखापरीक्षण प्रतिवेदन जारी गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। लेखापरीक्षणमा यथोचित आश्वस्तताले उच्च स्तरको आश्वस्तता प्रदान गरेको हुन्छ। लेखापरीक्षण ऐन तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले अवलम्वन गरेका नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मान, मार्गदर्शन तथा लेखापरीक्षणसँग सम्बन्धित अन्य प्रचलित कानुन बमोजिम लेखापरीक्षण कार्य सम्पादन गरेको अवस्थामा समेत आन्तरिक नियन्त्रण र वित्तीय प्रतिवेदनको प्रकृति, लेखापरीक्षणका विधि तथा लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न लागेको समय जस्ता लेखापरीक्षणका अन्तरनिहित सीमाहरुका कारण वित्तीय विवरण वा आर्थिक कारोवारमा भएका सबै प्रकारका गल्ती (Fraud) वा त्रुटि पत्ता लाग्न सक्ने निश्चितता हुदैन। वित्तीय विवरणका उपयोगकर्ताले सामान्यतया गर्ने आर्थिक निर्णयमा फरक पार्ने अवस्था देखिएका गल्ती (Fraud) वा त्रुटिका एक वा समग्र सूचनालाई सारभूत रुपमा गलत आँकडा मानिएको छ।

(पशुपति कुमार काफ्ले)
नायब महालेखापरीक्षक

जानकी गाउँपालिका
कैलाली

१. चालु वर्ष २०७९।८० को बेरुजु

बेरुजु वर्गीकरण (विनियोजन, राजस्व, धरौटी र अन्य कारोबार)

(रु. हजारमा)

प्रारम्भिक बेरुजु			प्रतिक्रियाबाट फस्यौंट			बाँकी बेरुजु			बेरुजु						
									असुल गर्नु पर्ने	नियमित गर्नुपर्ने					पेस्की
दफा संख्या			दफा संख्या			दफा संख्या									
सैद्धान्तिक	लगती	रकम	सैद्धान्तिक	लगती	रकम	सैद्धान्तिक	लगती	रकम	असुल गर्नु पर्ने	अनियमित भएको	प्रमाण कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा	पेस्की
७७	४१	१८८२६	०	२	२२३	७७	३९	१८६०३	२१०३	८१४३	७४५२	०	८०९	१६४०४	९६

२. अद्यावधिक बेरुजु स्थिति (२०७९।८० सम्मको)

(रु. हजारमा)

जिल्ला	गत वर्ष सम्मको बाँकी	समायोजन	यो वर्ष फस्यौंट	बाँकी बेरुजु	यो वर्ष सम्परीक्षणबाट कायम बेरुजु	यो वर्षको बेरुजु	कुल बेरुजु बाँकी
कैलाली	१७८८६३	०	०	१७८८६३	०	१८६०३	१९७४६६

३. बेरुजु सम्परीक्षणको विवरण

क्र. सं.	आर्थिक वर्ष	बेरुजुको दफा	छोटकरी व्यहोरा	सम्परीक्षण भएको रकम
१	२०७९।८० (चालु वर्षको)	विभिन्न दफाहरु		२२३
	चालु वर्षको जम्मा			२२३
	कुल जम्मा			२२३

पालिकाको अन्तिम लेखापरीक्षणको विवरण तल उल्लेख गरिएको छ ।

परिचय

१ **परिचय**

(क) कार्यालय परिचय- स्थानीय शासन पद्धति सुदृढ गरी विधायिकी, कार्यकारिणी र न्यायिक अभ्यास संस्थागत गर्दै स्थानीय सरकार सञ्चालन गर्न यस पालिकाको स्थापना भएको हो। स्थानीय सरकारले सञ्चालन गर्ने कार्यमा सहकारिता, सह—अस्तित्व र समन्वय प्रवर्द्धन गर्नु र स्थानीय सरकारका काममा जनसहभागिता, उत्तरदायित्व, पारदर्शिता सुनिश्चित गरी नागरिकलाई गुणस्तरीय सेवा प्रदान गर्नु पालिकाको उद्देश्य रहेको छ। यस पालिकामा ९ वडा रहेको छ भने क्षेत्रफल १०७.२७ वर्ग किलोमिटर तथा ४९८६० जनसंख्या रहेको छ।

(ख) लेखापरीक्षणको उद्देश्य - लेखापरीक्षण गरिने निकायको वित्तीय विवरण तथा कारोबारको परीक्षण गरी उचित आश्वस्तता (Reasonable Assurance) प्रदान गर्नु वित्तीय लेखापरीक्षणको उद्देश्य हो। यस कार्यालयको आर्थिक वर्ष २०७९।८० को सबै प्रकारका आर्थिक कारोबारको परीक्षण एवं प्रचलित कानूनको परिपालनाको मूल्याङ्कन गरी प्रतिवेदन गर्नु लेखापरीक्षणको उद्देश्य हुनेछ।

(ग) लेखापरीक्षणको क्षेत्र र अवधि - यस कार्यालयको विनियोजन, राजश्व, धरौटी, कोष तथा अन्य आय-व्यय, मौज्दात हिसाब, आर्थिक व्यवस्थापन, कार्यक्रम सञ्चालन, जिन्सी व्यवस्थापन, जनशक्ति व्यवस्थापन तथा सेवा प्रवाह लगायत आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा सञ्चालित क्रियाकलापलाई लेखापरीक्षण क्षेत्रमा समावेश गरिएको छ। स्थलगत लेखापरीक्षणको अवधि २०८०।०९।१२ देखि २०८०।०९।१५ सम्म रहेको छ।

(घ) लेखापरीक्षण विधि - लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा कार्यालयले स्वीकृत गरेको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजनाका आधारमा निकायको आन्तरिक नियन्त्रणको परीक्षण तथा विश्लेषणात्मक र विस्तृत परीक्षण विधि अवलम्वनबाट लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ। लेखापरीक्षण गर्दा देखिएका व्यहोरा सम्बन्धमा कार्यालय प्रमुख तथा लेखा प्रमुख लगायतका पदाधिकारीहरूसँग छलफल सम्पन्न गरी कायम भएका व्यहोराहरू यस प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छ।

(ङ) लेखापरीक्षणको सीमा - लेखापरीक्षण ऐन, २०७५ र नेपाल सरकारी लेखापरीक्षण मानदण्ड, २०७७ तथा मार्गदर्शनमा नमूना छनौट गरी लेखापरीक्षण सम्पन्न गर्न सकिने आधार तथा महालेखापरीक्षकको कार्यालयले नेपाल लेखापरीक्षण व्यवस्थापन प्रणाली (NAMS) अवलम्बन गरी स्वीकृत भएको जोखिममा आधारित लेखापरीक्षण योजना, लेखापरीक्षण गरिएको निकायबाट पेश भएका लेखा एवं सोसँग सम्बन्धित कागजात, विवरण, लिखित प्रतिनिधित्व पत्र, लेखापरीक्षण अनुबन्ध पत्र समेतको आधारमा लेखापरीक्षण सम्पन्न गरी प्रतिवेदन जारी गरिएको छ। आम्दानी तथा खर्चलाई नतिजासँग तुलना गरी विश्लेषण गर्नका लागि पर्याप्त भौतिक एवं स्थलगत अवलोकन गर्न भौगोलिक कठिनाइ, समय सीमा, स्रोतको उपलब्धता, प्रमाणको प्रकृति तथा पहुँच जस्ता अन्तर्निहित जोखिमहरु सीमाको रुपमा रहेका छन्। सारभूत रूपमा उल्लेखनीय नदेखिएका व्यहोरालाई प्रतिवेदनमा समावेश गरिएको छैन।

(च) आर्थिक कारोबारको स्थिति - कार्यालयको आय — व्ययतर्फ गरी जम्मा रु. १ अर्ब ५० करोड ११ लाख ९३ हजारको लेखापरीक्षण सम्पन्न गरिएको छ। सो को विस्तृत विवरण अनुसूची -१ मा संलग्न छ।

(छ) लेखापरीक्षणको क्रममा असुली - लेखापरीक्षणको क्रममा निम्नानुसारको रु. १३४२०००।०० असुल भइ दाखिला प्रमाण पेश भएको छ।

सि.नं	बिवरण	रकम रु.
१	करार कर्मचारीको महंगी भत्ता	१३४२०००।००

(ज) वित्तीय प्रतिवेदन - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को नियम ७२ मा नेपाल सरकारले निर्धारण गरे बमोजिमको आय र व्ययको वर्गीकरण तथा खर्च शीर्षक सम्बन्धी व्यवस्था अवलम्बन गर्नुपर्ने तथा नियम ७६(२) मा महालेखा परीक्षकबाट स्वीकृत भए बमोजिमको ढाँचामा लेखा राख्नुपर्ने व्यवस्था गरेको छ । पालिकाले २०७६।२।१९ मा महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत भएको सार्वजनिक क्षेत्र लेखामान (NPSAS) अनुसार लेखाङ्कन तथा प्रतिवेदन गर्नुपर्दछ। पालिकाले उपलव्ध गराएको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) सम्बन्धमा निम्नअनुसार देखिएको छः

सि. नं.	आयतर्फ			सि. नं	व्ययतर्फ		
	विवरण	रकम	रकम		विवरण	रकम	रकम
१	गत वर्षको जिम्मेवारी		२६६४५५३०.१९	१	चालु खर्च	३८१५५२३४२.२२	३८१५५२३४२.२२
	क) संचित कोष खाता	५०३१५९०.३१		२	पूँजीगत खर्च	११०९७१५०४.३३	११०९७१५०४.३३
	ख) धरौटी खाता	९९११४१२.९९		३	धरौटी फिर्ता	५५५०१४३.६२	५५५०१४३.६२
	ग) विविध कोष खर्च खाता	११६७४०२६.८९		४	कोष फिर्ता	११६०२३१३.९	११६०२३१३.९
	घ) विविध खर्च खाता	२८५००.		५	मौज्दात		६७०४७५८५.५३
२	राजस्व (आन्तरिक आय)		123582990.16		क) संचितकोष मौज्दात	५४६४९३५६.११	
	क) आन्तरिक राजस्व	१८७७२९३७.२४			ख) धरौट मौज्दात	८००८२४२.८२	

	ख) राजस्व बाँडफाँड	१०४८१००५२.९२			ग) कोष खाताको मौज्दात	४३८९९८६.६	
	ग) अन्य आय			६	शसर्त अनुदान फिर्ता	२२४३७२५७.९२	२२४३७२५७.९२
३	वित्तिय हस्तान्तरण संघ		४२३४९०४२२	७	अन्तर स्थानीय तहबाट प्राप्त		१९८२८१९७२
	क) वित्तिय समानीकरण अनुदान	१४६७०५०००		८	क सामाजिक सुरक्षा	१९८२८१९७२	
	ख) सशर्त अनुदान	२६७३६२२२३					
	ग) समपूरक अनुदान	२३४००००					
	घ) विशेष अनुदान	७०८३१९९					
४	प्रदेश सरकारबाट प्राप्त अनुदान		१७४७६९५८.११				
	क) वित्तिय समानीकरण अनुदान	११५९५०००					
	ख) सशर्त अनुदान						
	ग) समपुरक अनुदान	२५९०४९.११					
	घ) विशेष अनुदान	५६२२९०९					
५	अन्तर स्थानीय तहबाट प्राप्त		१९८२८१९७२				
	क सामाजिक सुरक्षा	१९८२८१९७२					

६	विभिन्न कोषतर्फको आय	४३१८२७३.६१	४३१८२७३.६१				
७	धरौटी आय	३६४६९७३.४५	३६४६९७३.४५				
	जम्मा	७९७४४३११९.५२	७९७४४३११९.५२		जम्मा	७९७४४३११९.५२	७९७४४३११९.५२

लेखापरीक्षणबाट देखिएका व्यहोराहरु

२ **सञ्चित कोषमा जम्मा (ट्रान्सफर)** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७५ बमोजिम एक आर्थिक वर्षमा खर्च हुन नसकी बाँकी रहेको रकम आर्थिक वर्षको अन्तमा स्थानीय तहको सञ्चित कोषमा स्थानान्तरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। आर्थिक वर्ष समाप्त पश्चात पनि पालिकाको चालु खर्च खातामा रु.४४१६२८५.६८ र पुँजीगत खातामा रु.२२०३९५१.०६ मौज्दात रहेको पाइयो। तोकिएको समयमा सो रकम सञ्चित कोषमा जम्मा (ट्रान्सफर) गरी हिसाब मिलान गर्नुपर्दछ।

३ **बैङ्क हिसाब विवरण -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७६ अनुसार पालिकाको कारोबार, आय व्ययको लेखा प्रणाली तथा राजस्व र खर्च शीर्षकको वर्गीकरणअनुसार लेखाङ्कन र बैङ्क हिसाब मिलान विवरण (म.ले.प.फा.नं.२१२) तयार गरी हिसाब भिडान समेत गर्नुपर्दछ। पालिकाले बैङ्क हिसाबमिलान विवरण तयार नगरेको कारण वर्षान्तमा स्रेस्ता र बैङ्क मौज्दात देहायअनुसार छ:

खाता	स्रेस्ताअनुसार मौज्दात रु.	बैङ्क स्टेटमेन्टअनुसार वर्षान्तको मौज्दात रु.	फरक रु.
स्थानीय तह सञ्चित कोष खाता	५,४६,४९,३५६.११	४,७५,४३,४०७.८७	७१,०५,९४८.२४
चालु खर्च खाता	०	४४,१६,२८५.६८	४४,१६,२८५.६८
पुँजीगत खर्च खाता	०	२२,०३,९५१.०६	२२,०३,९५१.०६
विविध खर्च खाता	२८,५००.००	३८,१०,२१३.०९	३७,८१,७१३.०९
स्थानीय तह विविध कोष खाता	२५,०७,१९९.८०	२५,०७,१९९.८०	०
स्थानीय तह प्रकोप व्यवस्थापन कोष खाता	१८,५४,२८६.८०	१८,५४,२८६.८०	०
धरौटी	८०,०८,२४२.८२	८०,०६,१६८.७२	२,०७४.१
जम्मा	६७०४७५८५.५३	७०३४१५१३.०२	३२९३९२७.४९

पालिकाले म.ले.फा.नं. २१२ तयार गरी स्रेस्ता र बैङ्कबीच हिसाब मिलान गर्नुपर्दछ।

४ **फरक जिम्मेवारी -** पालिकाले आफ्नो कारोबारको जिम्मेवारी भिडान गरी हिसाब यकिन गर्नुपर्दछ। पालिकाको गतवर्षको लेखापरीक्षण प्रतिवेदनअनुसार संचित कोषमा रु.३२५४२९८६.८७ मौज्दात रहेकोमा यो वर्ष रु.२६६४५०३०.१९ जिम्मेवारी सारेको छ। जस अनुसार लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भएको भन्दा रू.५८,९७,४५६.६८ घटी जिम्मेवारी सारेको सम्बन्धमा यकिन गर्नुपर्दछ।

प्रमाण पेश नगरेको	५८,९७,४५६.६८

५ **फरक हिसाब -** यस पालिकाले सुत्रबाट तयार गरेको स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०) ले सबै कारोबार नसमेटेको कारण लेखापरीक्षणका क्रममा पालिकाबाट भएका सबै कारोबार समेटिने गरी एकीकृत आर्थिक विवरण तयार गर्न लगाइएकोमा उक्त दुई विवरणमा देहायअनुसार यस वर्षको प्राप्ति रु.२२०७१९२२९.९२ र यस वर्षको भुक्तानी रु.२३७८७१६८७.४४ फरक परेको छ। सुत्रमा पालिकाको सम्पूर्ण आर्थिक कारोबारहरु समाविष्ट गरी म.ले.प.फा.नं.२७० ले पालिकाको समष्टिगत आर्थिक कारोबारको यथार्थ अवस्था चित्रण गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

विवरण	गतवर्षको जिम्मेवारी	यसवर्षको प्राप्ति	यसवर्षको भुक्तानी	बैङ्क मौज्दात
सुत्र अनुसारको वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं.२७०)	२६६४५०३०.१९	५४,२१,१३,११२.३५	४९,२५,२३,८४६.५५	६,७०,४७,५८५.५३
एकीकृत आर्थिक विवरणअनुसार	२६६४५०३०.१९	७७०७९७५८९.३३	७३०३९५५३३.९९	६७०४७५८५.५३
फरक	०	२२८६८४४७६.९८	२३७८७१६८७.४४	०

६ **वित्तीय विवरणको यथार्थता -** पालिकाको आर्थिक कार्यप्रणालीको लेखाङ्कनको गर्न स्थानीय सञ्चित कोष व्यवस्थापन प्रणाली (सुत्र) प्रयोगमा रहेको छ। आर्थिक कारोबार गर्दा सुत्रको प्रयोग गरी सम्पूर्ण आर्थिक कारोवारको लेखाङ्कन तथा प्रतिवदेन गर्नुपर्दछ भने सोही प्रणालीबाट स्थानीय सरकारको कोषको प्राप्ति र भुक्तानीको एकीकृत वार्षिक प्रतिवेदन (म.ले.प.फा.नं २७०) तयार गर्नुपर्छ। पालिकाले सामाजिक सुरक्षा तथा संरक्षणको रु.१९८२८१९७२।०० सुत्रमा लेखाङ्कन गरेको छैन। जसले गर्दा सुत्रबाट तयार भएको वित्तीय विवरणसमेत पूर्ण नहुँदा पालिकाको यथार्थ आर्थिक अवस्थाको चित्रण गरेको छैन। तसर्थ सबै आर्थिक कारोबार सुत्र मार्फत हुने र सबै कारोबार वित्तीय विवरणमा समावेश गर्ने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

७ **आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७८ वमोजिम आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी लागू गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले त्यस्तो प्रणाली तयार गरी लागू गरेको पाईएन। जसले गर्दा पालिकाको आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली कमजोर रहेको र सोमाथि विश्वस्त हुन सक्ने अवस्था छैन। यस सम्बन्धमा देखिएका केही व्यहोराहरु देहायबमोजिम रहेका छन:

· स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ अनुसार आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्यांक संकलन, अभिलेखांकन र व्यवस्थापन गर्नुपर्नेमा सो अद्यावधिक गरेको पाईएन।

· पालिकाले कार्यक्रमगत तथा योजनागत खाता राखेको पाईएन। साथै पालिकाबाट यस वर्ष संचालित कार्यक्रम तथा योजनाको कार्यान्वयन र सेवा प्रवाह समेतको वार्षिक कार्यक्रम अनुसारको प्रगति प्रतिवेदन तयार गरेको पाईएन।

· अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ बमोजिम मध्यमकालीन खर्च संरचना तयार गर्नुपर्नेमा पालिकाले सो बमोजिमको मध्यमकालीन खर्चको संरचना तयार गरेको पाईएन।

· विषयगत क्षेत्रमा संचालन हुने कार्यक्रममा बैठक भत्ता, भ्रमण भत्ता, तालिम, गोष्ठीतर्फ बढी केन्द्रित भई वितरणमुखि रहँदा पुँजीगत निर्माणमुखी रहेको पाइएन।

· जिन्सी निरीक्षण प्रतिवेदनमा उल्लेख भए अनुसार विभिन्न मालसामान मर्मत तथा लिलाम गर्नु पर्नेमा गरेको पाईएन।

· कार्यालयले उद्देश्य प्राप्तिमा आइपर्ने सम्भावित जोखिमहरु पहिचान गरि निराकरणको प्रयास गरेको अभिलेख राखेको पाइएन।

· स्थानीय तहले विद्यालयगत रकम निकासा खाता राखेको पाइएन।

· कुनै रकम भुक्तानी दिँदा रित पुगे वा नपुगेको जाँच गरी रसिद विल भर्पाइहरुमा सिलसिलेवार नम्वर राखि कार्यालय प्रमुखले तोकेको कर्मचारीले भुक्तानी भएको जनाउने छाप समेत लगाई दस्तखत गरी प्रमाणित गर्नुपर्नेमा सो अनुसार गरेको पाईएन।

· स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १३ वमोजिम आर्थिक वर्ष शुरु हुनुभन्दा पन्ध्र दिन अगावै पालिकाले आफ्नो क्षेत्रभित्रको निर्माण सामाग्री मूल्य, ज्याला, भाडा तथा अन्य महशुलको स्थानीय न्युनतम दररेट तोक्नु पर्नेमा तोकेको पाईएन।

· ठेक्काहरुको विस्तृत विवरण देखिने गरि ठेक्का खाता (म ले प फारम नं ५०७) र कन्टिन्जेन्सी खाता राखेको पाईएन।

· स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७४(२) अनुसार सार्वजनिक खरिद नियमावली वनाई लागु गर्न सक्ने व्यवस्था भएकोमा वनाएको पाईएन।

· सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ अनुसार यस वर्ष कार्यसम्पन्न भएका आयोजना तथा कार्यक्रमहरु उपभोक्ता समितिलाई हस्तान्तरण गर्नुपर्नेमा गरेको पाईएन।

· संस्था दर्ता ऐन, २०३४ को दफा ३ अनुसार पालिकाबाट संचालन भएका विभिन्न योजना निर्माण गर्न गठन गरेका उपभोक्ता समिति उक्त ऐनको व्यवस्था अनुसार मान्यता प्राप्त हुने गरी दर्ता गरेको पाइएन।

· वातावरण संरक्षणको एकिकृत दिर्घकालिन योजना तयार गरेको पाइएन।

· सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन तथा नियमावली अनुसार नागरिक वडापत्रमा उल्लेखित सेवाहरुको कार्यान्वयन स्थिति अनुगमन गर्न अनुगमन संयन्त्र तय गरेको पाईएन।

· फोहोरमैला व्यबस्थापन सचेतना कार्यक्रम संचालन गरेको पाइएन त्यस्तै फोहोर मैला बर्गीकरण, संकलन, ढुवानी तथा उत्सर्जनका कार्य व्यबस्थितरुपमा गरेको पाइएन भने स्थाई तथा वातावरण मैत्री डम्पिङ साइटको व्यबस्था गरेको पाइएन।

· सबै कर्मचारीलाई निजहरुले गर्नुपर्ने कामको कार्य विवरण वनाई लागु गरेको पाईएन।

· सूचनाअधिकारीको काम कर्तव्य र जिम्मेवारी सम्वन्धी निर्देशिका,२०७३ को दफा २५ मा सूचनाको मागसो अनुरुप सूचना प्रबाहको अवस्थावा सूचना दिन इन्कार गरेको अभिलेख व्यबस्थापन गरेको पाइएन।

· वातावरण संरक्षण ऐन,२०७६ को दफा ३ मा स्थानीय तहले नियमावलीको अनुसूची वमोजिम सडकहरु निर्माण, १०० मिटर सम्मको पुल, लिफ्ट सिँचाइ, सडक स्तरोन्नती लगायतका कार्यमा वातावरणीय अध्ययन गर्नुपर्ने र नगरेमा दफा ३५ वमोजिम रु.५ लाखसम्म जरिवाना हुने व्यवस्था भएकोमा स्थानीय तह आफैले पालना नगरेको तथा पालना गराएको सम्वन्धी अभिलेख राखेको पाइएन।

· स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ९७ मा स्थानीय तहले सार्वजनिक सम्पत्तिको संरक्षण गर्नुपर्ने उल्लेख भएकोमा सोको अभिलेख राखेको पाइएन।

· सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९७ उपनियम (११) मा निर्माण कार्य सम्पन्न गरिसकेपछि तोकिएका व्यहोरा खुलाई कार्य सम्पन्न प्रतिबेदन तयार गरी अभिलेख राख्नुपर्ने व्यवस्था भएकोमा सो अनुसार गरेको पाइएन।

· स्थानीय तहले निर्माण व्यवसायी तथा उपभोक्ता समितिमार्फत कार्य गराएकोमा अधिकाँश कामको निर्माण कार्यमा प्रयोग हुने सामानको गुणस्तर परीक्षण गरेको पाइएन।

· स्थानीय सरकार संचालन ऐन,२०७४ को दफा ७१ मा गाउँपालिका तथा नगरपालिकाले आफ्नो अधिकारक्षेत्रभित्रका विषयमा स्थानीयस्तरको विकासका लागि आवधिक वार्षिक रणनीतिगत विषय क्षेत्रगत मध्यकालीन तथा दीर्घकालीन विकास योजना तयार गरी कार्यान्वयनमा ल्याएको पाईएन।

· स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्रमा कार्यान्वयन हुने आयोजनाको बिश्लेषण गरी सम्भाब्य आयोजनाको बैंक खडा गरेको पाइएन।

· दिगो बिकास योजना (सन २०१५-३०) लाई कार्यान्वयन गर्ने सन्दर्भमा लक्ष्यलाई आन्तरिकीकरण गर्ने र मध्यकालिन लक्ष्यहरु तोकि मुल्याङ्कन गर्ने कार्य भए गरेको पाइएन।

· सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि, २०७५ को परिच्छेद ८ दफा २८ मा सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको नियमित अनुगमन मुल्याङ्कन तथा सुपरीवेक्षण गर्न स्थानीय स्तरको अनुगमन तथा सुपरीवेक्षण समिति गठन गर्नुपर्ने व्यवस्थाभएकोमा उक्त समिति गठन नगरेको तथा अनुगमन मुल्यांकनको कार्य भएको पाइएन।

· सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि,२०७५ को परिच्छेद ९ (क) मा आगामी आर्थिक वर्षमा भत्ता प्राप्त गर्नेहरुको विवरण सम्बन्धित वडा समितिहरुको सिफारिसका आधारमा स्थानीय सभामा पेश गर्नुपर्छ भन्ने व्यवस्था रहेकोमा कार्यालयले लाभग्राहीहरुको विवरण सभामा पेश गरेको पाइएन।

· स्थानीय तहले विद्यालयगत रकम निकासा खाता राखेको पाइएन।

· यस पालिकामा समाहित भएका साविकका गाउँ विकास समिति तथा नगरपालिकाको नाममा रहेको पेश्की तथा बेरुजु अभिलेख समायोजन गरी नियमानुसार पेश्की फर्स्यौट तथा बेरुजु सम्परीक्षण गरी बेरुजू लगत तथा सम्परीक्षणको अभिलेख अध्यावधिक गरी राख्नु पर्नेमा राखेको पाइएन।

तसर्थ आन्तरिक नियन्त्रण प्रणाली तयार गरी पालिकाको कार्य सञ्चालन तथा व्यवस्थापनलाई प्रभावकारी बनाउनुपर्दछ।

---

८ **स्थानीय तथ्याङ्क, अभिलेख तथा स्रोत नक्साङ्कन -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ बमोजिम स्थानीयतहले आफ्नो क्षेत्रभित्रको आधारभुत तथ्याङ्क सङ्कलन, अभिलेख र सोको व्यवस्थापन गर्नुपर्ने तथा आफ्नो क्षेत्रभित्रको शैक्षिक, भौगोलिक अवस्था, प्राकृतिक स्रोत अन्तर्गत खानी, जंगल तथा अन्य स्रोत, पूर्वाधार अन्तर्गत सडक, पुल, खानेपानी लगायतको अभिलेख तथा श्रोत नक्साङ्कनसहितको पालिकाको प्रोफाइल तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले स्थानीय तथ्याङ्क सम्बन्धी नीति, कानून र सोको मापदण्ड बनाएको तथा स्रोत नक्साङ्कन गरेको देखिएन। स्थानीय तहका प्राथमिकीकरणका क्रियाकलाप सञ्चालनमा तथ्याङ्कले महत्वपूर्ण भुमिका खेल्ने हुँदा सोको सङ्कलन र अभिलेख राख्नुपर्दछ।

---

९ **व्यवसाय कर -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५८ मा पालिकाले आफ्नो कार्यक्षेत्र भित्र रहेका विभिन्न व्यवसाय गर्ने व्यक्तिबाट व्यवसाय कर उठाउनुपर्ने व्यवस्था रहेको छ। यस वर्ष पालिकाले व्यवसाय दर्ता तथा नवीकरण शुल्क वापत रु.६९२२०१।०० कर सङ्कलन गरेकोमा पालिकाको क्षेत्रभित्र रहेका व्यवसायीहरुको अभिलेख अध्यावधिक गरेको छैन। जसबाट पालिकाले सङ्कलन गरेको व्यवसाय कर यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था छैन। तसर्थ पालिकाले क्षेत्र भित्र सञ्चालनमा रहेका सम्पूर्ण व्यवसायीको अद्यावधिक अभिलेख राखी करको दायराभित्र ल्याउनु पर्दछ।

१० **कर तथा शुल्क असुली -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ५५, ५७, ५८ र ५९ मा एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर, घरजग्गा वहाल कर, व्यवसाय कर र वहाल विरौटी शुल्क उठाउने व्यवस्था रहेको छ। ती आय शीर्षकमा आय अनुमान र असुली स्थिति निम्नानुसार रहेको देखिन्छ।

आय शीर्षक	अनुमान	असुली	असुली प्रतिशत
एकीकृत सम्पत्ति कर र घरजग्गा कर	२०,००,०००	९,९०,४००	४९.५२
भुमिकर/मालपोत	१,००,००,०००	३२,३९,९१९.१२	३२४
वहाल कर	५०००००	८,१०,३४०.५०	१६२
वहाल विटौरी कर	५०००००	३४,७०,७२९.७४	६९४
सवारी साधन कर (साना सवारी)	४०००००	१७०००	४.२५
पुर्वाधार सेवाको उपयोगमा लाग्ने कर	१०००००	०	०
अन्य मनोरञ्जन कर	१,००,०००	०	०
कृषितथा पशुजन्य वस्तुको व्यावसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	१,००,०००	२१,७४१.४१	२१.७
अन्य कर	८०००००	०	०
सरकारी सम्पत्तीको वहालबाट प्राप्त आय	१५,००,०००	५२०००	०.३५
कृषि उत्पादनको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	१,५०,०००	७७,८२७	५१.३३

सरकारी सम्पतीको बिक्रीबाट प्राप्त रकम	१,००,०००	४०००	४
अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्री	३०००००	१९,३७०.९८	६.५
न्यायिक दस्तूर	५००००	४१००	८
शिक्षा क्षेत्रको आम्दानी	८५,०००	०	०
अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	३०००००	२२,५९,६७८.७२	७५३
नक्सापास दस्तुर	२००००००	४,९३,४२४.६०	२४.६५
सिफारिश दस्तुर	९९०००००	१४,२३,३६३.४०	१४.४
व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	५०००००	८,५०,९७८.५९	१७०
नाता प्रमाणित दस्तुर	२०००००	३,७६,२६५	१८८
अन्य दस्तुर	५०००००	१६,४८,५२१.१८	३३०
व्यावसाय रजिष्ट्रेशन दस्तुर	४०००००	०	०
रेडियो/ एफ.एम.सञ्चालन दस्तुर	२५०००	०	०
प्रशासनिक दण्ड, जरिवाना र जफत	१००००	९०,५००	९०५
धरौटी सदरस्याहा	१,००,०००	०	०
बीमा दावी प्राप्ति	१,००,०००	०	०
प्रदुषण नियन्त्रण शुल्क	१,००,०००	०	०
अन्य राजस्व	१,००,०००	५,२२४	५
व्यवसाय कर	१००००००	६,९२,२०१	६९
बेरुजु	१००००००	२२२५३५२	२२३

जम्मा	३,२९,२०,०००	१८७७२९३७.२४	५७

पालिका भित्र रहेका करदाताहरुको अभिलेख व्यवस्थित नरहेको एवं बुझाउन ल्याएको अवस्थामा मात्र कर एवं शुल्क बुझ्ने परिपाटी रहेकोले उल्लिखित असुली यथार्थ मान्न सक्ने अवस्था देखिएन। तसर्थ आफ्नो क्षेत्रभित्र करदाताको अभिलेख अद्यावधिक गरी करको दायरामा ल्याउनु पर्दछ।

११ **आन्तरिक आय -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा वजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आय समेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा केन्द्रीय अनुदानबाट गरेको खर्चका तुलनामा आन्तरिक आयको स्थिति देहाय बमोजिम छ।

केन्द्रीय अनुदानबाट खर्च	आन्तरिक आय	आन्तरिक आय प्रतिशत
३६३८८०७६६.०८	१८७७२९३७.२४	५.२

उपर्युक्त विवरण अनुसार स्थानीय तहमा प्राप्त केन्द्रीय अनुदानबाट भएको खर्चको तुलनामा आन्तरिक आयको हिस्सा ५.२ प्रतिशत मात्र रहेको छ। त्यसैले पालिकाको आन्तरिक आय सङ्कलनको दायरालाई फराकिलो पार्दै आन्तरिक आय बृद्धि गर्नेतर्फ ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ।

१२ **आय अनुमान -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६६ बमोजिम स्रोत अनुमान तथा बजेट सीमा निर्धारण समितिले पालिकामा प्राप्त हुने आन्तरिक आयसमेतको व्यवस्थापन गर्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले पेश गरेको आय-व्ययको अनुमानमा आन्तरिक आयतर्फ मालपोत, कर, सेवा शुल्क, दस्तुर वापत अनुमानित रु.३,२९,२०,०००।०० प्राप्त हुने प्रक्षेपण गरेकोमा आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा रू.१८७७२९३७.२४ अर्थात अनुमानको ५७ प्रतिशत आय प्राप्त गरेको छ। आम्दानीका अन्य स्रोतको पहिचान गरी आयको अनुमान यर्थाथपरक बनाई आय आर्जन बृद्धि गर्नेतर्फ विशेष ध्यान दिन आवश्यक देखिएको छ।

१३ **चौमासिक पूँजीगत खर्च** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ३५ बमोजिम बजेट तथा कार्यक्रम कार्यान्वयन गर्ने कार्यालयले त्रैमासिक प्रगति विवरण वनाई कार्यसम्पादन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरण अनुसार चौमासिक पूँजीगत खर्चको स्थिति देहाय बमोजिम छ।

बजेट उपशिर्षक	कुल खर्च	चौमासिक खर्च			अषाढ महिनाको खर्च
		प्रथम	दोस्रो	तेश्रो	
पुंजीगत खर्चतर्फ	११,०९,७१,५०४.३३	२,८३,६१,३७५.३५	१,६०,५२,८१५.५६	६,६५,५७,३१३.४२	३,२९,९३,२३८.८१
प्रतिशत	१००	२५.५७	१४.४३	६०	३०

पालिकाले उपलब्ध गराएको विवरणअनुसार वार्षिक रु.११,०९,७१,५०४.३३ निकासा भएकोमा प्रथम चौमासिकमा रु.२,८३,६१,३७५.३५ (२५.५७ प्रतिशत), दोस्रो चौमासिकमा रु.१,६०,५२,८१५.५६ (१४.४३ प्रतिशत) र तेस्रो चौमासिकमा रु. ६,६५,५७,३१३.४२ (६० प्रतिशत) खर्च गरेको देखिएको छ।

यसरी नै अषाढ महिनामा मात्र रु. ३,२९,९३,२३८.८१(३० प्रतिशत) खर्च देखिनुले आषाढमा आएर खर्चको चाप बढेको देखिएकाले सन्तुलित खर्च व्यवस्थापन भएको देखिएन। स्वीकृत कार्यक्रम अनुसार चौमासिक रुपमा सन्तुलित खर्च हुने गरी कार्यक्रम कार्यान्वयन गरिनुपर्दछ। वर्षान्तमा हतारमा काम गराउँदा कामको गुणस्तरमा असर पर्ने देखिएकोले नियममा भएको व्यवस्था अनुरुप वर्षान्तमा खर्च गर्ने परिपाटीमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

१४ **खर्च बिश्लेषण** - पालिकाले यसवर्ष कुल आन्तिरक आयबाट रु. १८७७२९३७.२४ राजस्व बाँडफाँड र अनुदानबाट रु.५४५७७७४३३.०३समेत रु. ५६४५५०३७०.२७ आम्दानी भएकोमा चालु तर्फ रु.३८१५५२३४२.२२र पूँजिगत तर्फ रु ११०९७१५०४.३३ समेत रु ४९२५२३८४६.५५ खर्च भएको छ। खर्च मध्ये आन्तरिक आयको हिस्सा ३.८१ प्रतिशत रहेको छ। यसवर्ष पदाधिकारी सुबिधामा रु.९४२११३०.०० खर्च भएको छ जुन आन्तरिक आयको ५० प्रतिशत रहेको छ। पालिकालाई प्राप्त भएको सबै अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकमबाट ७७.५० प्रतिशत चालु र २२.५० प्रतिशतमात्र पूँजिगत निर्माणमा खर्च भएको देखिन्छ। यसबाट पालिकाले विकास निर्माण कार्यक्रम सञ्चालनमा न्युन खर्च गरी प्रशासनिक कार्यमा बढी खर्च गरेको देखिन्छ। प्रशासनिक खर्च नियन्त्रण गर्दै प्राप्त अनुदान र राजस्व बाँडफाँडको रकम अधिकरुपमा विकास निर्माणमा परिचालन गरिनुपर्दछ।

१५ **क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति** - स्थानीय तहको एकीकृत, समानुपातिक र दिगो विकासका क्षेत्रगत रुपमा समानुपातिक बजेट विनियोजन गरी खर्च गर्नुपर्ने हुन्छ। यस पालिकाको २०७९।८० को क्षेत्रगत बजेट र खर्चको स्थिति देहायअनुसार रहेको देखिन्छ।

क्र.स	क्षेत्र	बजेट	खर्च	खर्च प्रतिशत
१	आर्थिक विकास	४,८८,५५,६६६.०५	२,९०,३९,६५४.०१	६
२	पूर्वाधार विकास	१९,७१,३१,८४७.९१	७,४६,८६,९९७.८४	१५
३	सामाजिक विकास	२९,५६,२९,८४२.१०	२३,६५,८८,९५४.४६	४८
४	संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासन	२,३६,९०,६४३.९४	१,२३,७३,०६६.९५	२.५
५	अन्य कार्यालय सञ्चालन तथा प्रशासनिक	१६,३६,५५,०००.००	१३,९८,३५,१७३.२९	२८.५
जम्मा		७२,८९,६३,०००.००	४९,२५,२३,८४६.५५	१००

उपर्युक्त विवरण अनुसार सभाले विनियोजन गरेको बजेट मध्ये सामाजिक विकासमा सबैभन्दा बढी ४८ प्रतिशत र संस्थागत विकास, सेवा प्रवाह र सुशासनमा सबै भन्दा घटीमा २.५ प्रतिशत रहेको छ। दिगो विकासका स्थानीय लक्ष्यहरु निर्धारण गरी सोही अनुसार हासिल हुनेगरी क्षेत्रगत बजेट विनियोजन हुनुपर्दछ।

१६ **वार्षिक खरिद योजना/गुरुयोजना -** सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ ले सार्वजनिक निकायले तोकेको सीमाभन्दा बढी रकमको खरिद गर्दा तोकिए बमोजिमको खरिद गुरुयोजना र वार्षिक खरिद योजना तयार गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ७ ले वार्षिक १० करोडभन्दा बढीको खरिद गर्दा गुरुयोजना तयार गर्नुपर्ने नियम ८ ले वार्षिक १० लाखभन्दा बढीको खरिद गर्दा वार्षिक खारिद योजना बनाउनुपर्ने व्यवस्था छ। यस पालिकाले विभिन्न शीर्षक अन्तर्गत वार्षिक रु. ११०९७१५०४.३३पूँजीगत खर्च/खरिद निर्माण कार्य गरेको छ । तर पालिकाले आफ्नो खरिद नियमावली नबनाएको अवस्थामा उक्त ऐन, नियम बमोजिम वार्षिक खरिद योजना र गुरुयोजना नबनाई खरिद कार्य गरेको देखियो। अतः पालिकाले उक्त नियमावली बमोजिम खरिद योजना/गुरुयोजना बनाई व्यवस्थित र प्रभावकारी हुने गरी खरिद कार्य गर्नुपर्दछ।

१७ **बजेट पेश, पारित र अख्तियारी -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ मा स्थानीय तहले आगामी आर्थिक वर्षको राजस्व र व्ययको अनुमान कार्यपालिकाबाट स्वीकृत गराई असार १० गते भित्र पेश गर्ने र यसरी पेश भएको बजेट छलफल गरी असार मसान्तभित्र सभाबाट पारित गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । सोही ऐनको दफा ७३ मा सभाबाट बजेट स्वीकृत भएको ७ दिनभित्र स्थानीय तहका प्रमुखले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाको उपप्रमुखलेमिति २०७९।०३।०८ मा रु.५९ करोड ६५ लाख को बजेट सभा समक्ष पेश गरेकोमासभाबाट मिति २०७९।०३।१० मा पारित भएको छ। यसैगरी स्थानीय तहका प्रमुखले मिति २०७९।०४।०५ मा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई बजेट खर्च गर्ने अख्तियारी प्रदान गरेको देखिन्छ । बजेट पारित भएको ७ दिन भित्र प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतलाई खर्च गर्ने अख्तियारी दिनुपर्दछ।

१८ **बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ६७(१) मा ४ सदस्यीय बजेट तथा कार्यक्रम तर्जुमा समिति गठन गरी आगामी वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, बजेट तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, विषय क्षेत्रगत कार्यक्रम, योजना तथा कार्यक्रममा दोहोरोपना हुन नदिई आपसी तादाम्यता तथा परिपूरकता कायम गर्नुपर्ने व्यवस्था अनुसार समिति गठन गरेको भएता पनि आगामी आर्थिक वर्षको नीति तथा कार्यक्रम, कार्यक्रमको प्राथमिकीकरण, कार्यक्रमबीच परिपूरकता कायम गरेको समेत नदेखिएकाले बजेट तर्जुमा गर्दा ऐनमा भएको व्यवस्थाको परिपालनामा ध्यान दिनुपर्दछ ।

१९ **ठेक्का अभिलेख -** सार्वजनिक निर्माण कार्य गर्ने हरेक निकायले ठेक्का अभिलेख म.ले.प.फा.न.५०७ को ढाँचामा अद्यावधिक गरी राख्नुपर्ने व्यवस्था छ। निर्माण कार्यको विस्तृत अभिलेखांकनको लागि प्रयोग गरिने ठेक्का सम्बन्धी अभिलेखले कूल गर्नुपर्ने कार्य, हाल सम्म भएको कामको परिमाण, मूल्य, कार्य सम्पादन जमानत, पेश्की ग्यारेन्टीको अवस्था, काम सम्पन्न गर्नुपर्ने मिति, भेरिएशन लगायतको जानकारी उपलब्ध हुन्छ। तर यस कार्यालयले उक्त विवरण देखिने गरी अभिलेख राखेको देखिएन।अतः स्वीकृत ढाचा अनुसार सवै विवरण खुल्ने गरी ठेक्का अभिलेख अद्यावधिक गरी राख्नुपर्दछ।

२० **सफ्टवेयर खरिद** -नेपाल सरकारको सूचना प्रविधि प्रणाली (व्यबस्थापन तथा सञ्चालन) निर्देशिका, २०७१ को बुँदा नं.४.१ मा कुनै सरकारी निकायले आफ्नो कार्य विद्युतीय माध्यमबाट सञ्चालन गर्नका लागि प्रयोग गर्ने सूचना प्रविधि प्रणालीको निर्माण गर्दा त्यस्तो प्रणाली सम्बन्धी कागजात तयार गरी मानक अनुरुप भए

नभएको निर्धारण गर्न सूचना प्रविधि विभागबाट स्वीकृत गराउन पर्ने व्यबस्था रहेको छ । स्थानीय तहले सम्बन्धी सफ्टवेयर खरिद गरी देहायबमोजिम रु.१२४३००।०० खर्च गरेकोमा खरिद भएका सफ्टवेयरको सूचना तथा प्रविधि विभागबाट स्वीकृत लिएको देखिएन । यस्ता सफ्वेयर स्वीकृति लिई प्रयोग गर्नुपर्दछ।

सफ्टवेयर	आपूर्तीकर्ता	वार्षिक भुक्तानी	कैफियत
राजस्व व्यवस्थापन प्रणाली	स्पाईरल टेक्नोलोजिज् प्रालि टोखा ८, काठमाडौं	१२४३००	नविकरण वापत

२१ **न्यायिक समिति -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ४६ देखि ५३ सम्म न्यायिक समितिको अधिकार क्षेत्र तथा न्याय सम्पादन प्रक्रियाको व्यवस्था गरेको छ । समितिमा परेको उजुरीमध्ये मेलमिलाप प्रकृतिका आधारमा विवाद दर्ता भएको ३ महिनाभित्र टुङ्गो लगाउने व्यवस्था छ । तर लेखापरीक्षणको क्रममा प्राप्त विवरण अनुसार गतवर्ष फर्स्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउन बाँकी १८ र यो वर्ष थप भएको ११ गरी कुल २९ विवाद दर्ता भएकोमा ८ वटा मात्र फर्स्यौट भई २१ बाँकी देखिन्छ । न्याय सम्पादन प्रक्रियालाई ऐनले तोकेको म्यादभित्र फर्स्यौट वा कारबाही किनारा गरी टुङ्गो लगाउनुपर्दछ।

२२ **कानून र सञ्चालन स्थिति -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा १०२ अनुसार स्थानीय तहहरुले आफ्नो अधिकारक्षेत्र भित्रका विषयमा ऐन तथा सोको अधिनमा रही नियम निर्देशिका, कार्यविधि र मापदण्ड बनाई कार्यान्वयनमा ल्याउन सक्ने व्यवस्था छ । जसअनुसार स्थानीय तह सञ्चालनको लागि संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयबाट ३० वटा नमूना कानूनहरु बनाई उपलब्ध गराएकोमा यस पालिकाले हालसम्म २४ वटा ऐन, ४वटा नियमावली, २४कार्यविधि लगायत ५७ वटा कानुन निर्माण गरी कार्यान्यनमा ल्याएको छ । पालिकाले निर्मित कानूनको कार्यान्वयनमा ध्यान दिनुपर्दछ ।

२३ **फोहरमैला व्यवस्थापन -** फोहरमैला व्यवस्थापन ऐन, २०६८ अनुसार स्थानीय तहहरुले स्रोतमै फोहरमैलाको वर्गीकरण गर्न लगाई सोही अनुसार सङ्कलन र व्यवस्थापन गर्ने कार्यको शुरुवात गर्न नसकेको कारण फोहरमैला व्यवस्थापनमा जटिलता देखिएको छ । फोहर उत्सर्जन हुने स्रोतमा नै वर्गीकरण गरी कुहिने, नकुहिने, सिसाजन्य, अस्पतालबाट उत्पादित र इ-वेष्ट लगायतका फोहरमैला वर्गीकरण तथा उपयुक्त व्यवस्थापन गरेको देखिएन । ल्याण्डफिल्ड साइड व्यवस्था गरी फोहरमैलाको उचित व्यवस्थापन गरी पालिकाको पर्यावरणलाई स्वच्छ राख्नुपर्दछ ।

२४ **तलवी प्रतिवेदन -** निजामती सेवा ऐन, २०४९ स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४, शिक्षा ऐन, २०२८ मा तलवी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब खर्च लेख्नु पर्ने उल्लेख छ। पालिकाले यो वर्ष तलवी प्रतिवेदन पारित नगराई सङ्घीय सरकारबाट हस्तान्तरित चालु अन्तर्गत स्वास्थ्य तर्फका कर्मचारीको र पालिकाका कर्मचारीको पारिश्रमिक भुक्तानी गरेको छ ।तलबी प्रतिवेदन पारित नगरी खर्च लेख्न पाउने भन्दा बढी तलब भत्ता ग्रेड भुक्तानी हुन सक्ने तथा लेखापरीक्षणको क्रममा भुक्तानीको तुलना गर्न नसकिने भएकोले तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ ।

२५ **विपद व्यवस्थापन कोष -** विपद जोखिम न्यूनिकरण तथा व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा १७ मा विपद व्यवस्थापनको लागि प्रत्येक स्थानीय तहमा विपद व्यवस्थापन कोषमा रहने र कोषमा रहने रकम खर्च

स्थानीय तहले बनाएको नियम बमोजिम हुने व्यवस्था छ। पालिकामा विपद व्यवस्था कोषमा गत बर्षको मौज्दात रु.१९,०५,४१३.६८रहेकोमा यस वर्ष यस कोषमा रु.१,०४,०५३.१२ आम्दानी प्राप्त भएकोमाकोषबाट यो बर्ष रु.१,५५,१८०.००खर्च भई रु.१८,५४,२८६.८०मौज्दात रहेको छ। विपद व्यवस्थापन सम्बन्धी कार्यलाई प्रणालीगत तथा संस्थागत बनाउन आवश्यक कानूनी तथा संस्थागत व्यवस्था गर्नु पर्दछ।

२६ **कार्य योजना -** विपद जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन ऐन २०७४ को दफा १७ तथा नियमावलीको नियम ८ मा स्थानीय विपद व्यवस्थापन समितिको काम कर्तव्य र अधिकारमा परिषदबाट स्वीकृत राष्ट्रिय नीति तथा योजना एवम कार्यकारी समिति र प्रदेश विपद व्यवस्थापन समितिबाट स्वीकृत एकिकृत तथा क्षेत्रगत नीति योजना र कार्यक्रम अनुरुप हुने गरी स्थानीय विपद व्यवस्थापन योजना तर्जुमा गरी कार्यान्वयन गर्ने, विपद व्यवस्थापनको लागि बजेट विनियोजन गर्ने, भौतिक संरचना निर्माण लगायतमा भवन संहिता लगायत स्वीकृत निर्देशिका वा मापदण्ड लागु गराउने लगायत उल्लेख छ। पालिकाले ऐन तथा नियमावलीमा भएका उल्लिखित प्रावधानहरुको प्रभावकारी पालना गरेको छैन। विपद व्यवस्थापको सम्बन्धमा ऐन नियम तथा संविधानले दिएको कार्यक्षेत्रको प्रयोग हुनु पर्दछ।

२७ **शसर्त अनुदान फिर्ता -** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली २०७७ को नियम ४५ अनुसार सङ्घीय सञ्चित कोषबाट स्थानीय तहमा भएको वित्तीय हस्तान्तरणको रकम मध्ये सम्बन्धित आर्थिक वर्ष भित्र खर्च नभई बाँकी रहेको शसर्त, विशेष र समपूरक अनुदान स्थानीय तहले सङ्घीय सञ्चित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले पेश गरेको खर्चको फाँटवारी तथा अनुदान प्राप्ति विवरण हेर्दा निम्नानुसार संघ तर्फ रू ११ लाख ७० हजार फिर्ता गर्नु पर्नेमा शून्य फिर्ता गरेको देखियो ।

अनुदान प्रदान गर्ने निकाय	अनुदान को प्रकार	प्राप्त रकम	खर्च रकम	फिर्ता गर्नु पर्ने	फिर्ता रकम	बाँकी रकम
	शसर्त	२६७३६२२२३	२४४९२४९६५.०८	२२४३७२५७.९२	२२४३७२५७.९२	०
	विशेष	७०८३१९९.००	७०८३१९९.००	०		
संघीय सरकार	समपुरक	२३४००००.	२३४००००.	११७००००.	०	११७००००.
	जम्मा	२६९७०२२२३	२४७२६४९६५	२३६०७२५८	२२४३७२५८	११७००००

प्रदेश सरकार	विषेश	५६२२९०९.	५६२२९०९.	०		०
	समपुरक	२५९०४९.११	५१८०९८.	०		०
	जम्मा	५८८१९५८	६१४१००७	०	०	०
कुल जम्मा		२७५५८४१८१	२५३४०५९७२	२३६०७२५८	२२४३७२५८	११७००००
					प्रमाण पेश नगरेको	११,७०,०००

२८ **सहकारी नियमन -** सहकारी ऐन, २०७४ को दफा ७३ अनुसार मासिक, चौमासिक, वार्षिक प्रतिवेदन बुझाउनु पर्ने र सहकारी नियमावली, २०७५ को नियम २८(४), सहकारी संस्थाहरुको सुपरीवेक्षण, निरीक्षण तथा अनुगमन निर्देशिका, २०७८ को दफा ३ मा मासिक प्रतिवेदन प्रत्येक महिना ७ गते भित्र एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) दाखिला गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उपलव्ध गराएको विवरणअनुसार पालिका भित्र ६७ वटा सहकारी संस्था रहेका छन् । पालिका भित्रका ५२ वटा सहकारी संस्थाहरुले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट विवरण दाखिला गरेको छन् भने १५ वटा सहकारी संस्थाहरुले एकीकृत सूचना व्यवस्थापन प्रणाली (COPOMIS) बाट विवरण दाखिला गरेको पाइएन । त्यसैगरी पालिकाबाट अनुगमन निरीक्षण गरी तयार गरिएको प्रतिवेदन समेत लेखापरीक्षणका क्रममा पेश भएन । जसले गर्दा सहकारीको सञ्चालन अवस्था बारे अध्ययन गर्न सकिएन । तसर्थ ऐन, नियमावली र निर्देशिका अनुसार प्रणालीमा विवरण दाखिला गर्न लगाई सोको प्रभावकारी अनुगमन गर्नु पर्दछ ।

२९ **योजना प्राथमिकीकरण -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन,२०७४ को दफा २४ मा स्थानीय तहले आवधिक योजना बनाई लागू गर्नुपर्ने उल्लेख गरेको छ । स्थानीय तहले योजना तथा बजेट तर्जुमा दिग्दर्शन, २०७४ को दफा ५.२.४ सँग सम्बन्धित अनुसूची ३ मा आयोजना प्राथमिकीकरणका आधारहरू गरिवी निवारण, उत्पादनमूलक, रोजगारी, लागत सहभागिता, स्थानीय स्रोत र साधन, समावेशी विकास, दिगो र वातावरण संरक्षण र भाषिक र सांस्कृतिक विकास उल्लेख गरेको छ र सोही अनुसार गणना गरी प्राथमिकता आधारमा योजना छनौट गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। तर पालिकाले आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा कुल ९४३ योजनामा वजेट विनियोजन गरेको छ।

क्र. सं.	योजना सङ्ख्या	रु.१ लाख सम्म	रु.१लाख देखि २ लाख सम्मका योजना सङ्ख्या	रु.२ लाखदेखि ५ लाख सम्मका योजना सङ्ख्या	रु.५ लाखदेखि १० लाख सम्मका योजना सङ्ख्या	रु.१० लाखभन्दा कमका योजना सङ्ख्या

१.	९४३	२१६	१९७	२३६	१४०	१५४

उपर्युक्त विवरणअनुसार पालिकाले साना र वितरणमुखी योजनाहरु सञ्चालन गरेको देखिन्छ । जसले गर्दा सञ्चालित योजनावाट दीर्घकालिन प्रतिफल प्राप्त नहुनका साथै चालु प्रकृतिका खर्चमा बृद्धि भै लागत प्रभावी नहुने तथा निर्माण कार्यको गुणस्तरमा समेत प्रश्न उठ्ने गरेको छ । तसर्थ पालिकाले योजना वस्तुनिष्ठ तवरले प्राथिमिकीकरण र छनौट गरी दीर्घकालिन प्रतिफल प्राप्त गर्ने गरी प्रभावकारी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ।

३० **कार्यविधि निर्माण** - सार्वजनिक खर्चलाई मितव्ययी तथा प्रभावकारी बनाउने सम्बन्धी मापदण्ड, २०७८ को दफा १४ (२) मा ऐन, नियम, विनियम, कार्यविधि, मापदण्ड र निर्देशिका बनाउने जस्ता काम सेवा परामर्शबाट गराउन पाइने छैन भन्ने व्यवस्था छ ।पालिकाले यस वर्ष समिका रिसर्च एण्ड ट्रेनिङ सेन्टर प्रा.लि. बाट सेवा परामर्श मार्फत सेवाबाट अपाङ्गमैत्री स्थानीय शासन प्रवर्द्धन सम्बन्धी कार्यविधि२०७९, जानकी गाउँपालिकाको गुनासो सम्बोधन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७९ र फोहोरमैला व्यवस्थापन सम्बन्धी ऐन, २०७९ बनाई रु.४,९१,५५०।०० भुक्तानी गरेको छ।पालिकाले आफ्नो जनशक्तिबाट कार्य सम्पादन गर्न सक्ने अवस्थाको आकलन नगरि पालिकासँग सम्बन्धित कार्यविधि निर्माणको लागि बाहिरको पक्षसँग सेवा परामर्श लिई भुक्तानी दिने कार्य नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	४,९१,५५०

३१ **विद्युत जरिवाना भुक्तानी** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्यिता, प्रभावकारिता, कार्य दक्षता र औचित्यता समेतको आधारमा खर्च गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष विद्युत महुशल वापत रु. ७१६१६७।०० जरिवाना भुक्तानी गरेको छ।यसरी सार्वजनिक कोष जरिवाना वापत भुक्तानी गर्ने कार्य नियमसम्मत नदेखिएको रु.

भौचर नं./मिति	विवरण	रकम
४०/०७९/०६/०७	पालिकाहरूको सम्पूर्ण कार्यालयको जरिवाना	२२२०७०
८०३/०७९/१२/०५	वडा नं. ६	२६४४
१०४३/०८०/०१/१३	सामुदायिक स्वास्थ्य इकाई कञ्चनपुर	८४३८
१०३६/०८०/०१/१२	पालिकाका विभिन्न स्वास्थ्य चौकी	७१२६
१३४२/०८०/०३/२१	पालिकाको विभिन्न कार्यालयहरूको	४७५८८९
	जम्मा	७१६१६७
	अनियमित भएको	७,१६,१६७

३२ **वडा अध्यक्षलाई भ्रमण भत्ता** - स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को दफा १२ मा वडा समितिको काम, कर्तव्य र अधिकारको निर्धारण गरेको छ । भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ को नियम ४ (१) मा सरकारी खर्चमा भ्रमण गर्ने पदाधिकारी वा कर्मचारीले सम्भव भएसम्म किफायती र कम खर्चिलो बाटो वा सवारी

साधन प्रयोग गरी भ्रमण गर्नुपर्नेछ । नियम ४ (२) भ्रमण गर्दा राजपत्राङ्कित कर्मचारी वा सो भन्दा माथिल्लो दर्जाको पदाधिकारी वा कर्मचारी भए हवाई यातायात सञ्चालन नभएको ठाउँमा भ्रमण गर्दा वा अन्य कर्मचारीले भ्रमण गर्दा यातायातका अन्य साधन प्रयोग गर्नुपर्नेछ । यस पालिकाका वडाका जनप्रतिनिधिहरू भ्रमणमा जाँदा भ्रमणको उद्देश्यमा आफ्नो काम, कर्तव्य र अधिकारमा उल्लेख नै नभएको संघीय विभिन्न मन्त्रालयमा योजना माग गर्न र कार्यालयको विशेष कामले संघीय मन्त्रालय र काठमाडौंमा गएको भनि भ्रमण उद्देश्य देखाई रु.२,२६,८५०।०० खर्च लेखेको छ । सार्वजनिक सवारी साधनको सहज उपलधता हुँदाहुँदै पनि भ्रमणलाई किफायती बनाउनुपर्नेमा वडा जनप्रतिनिधीहरूलाई हवाई यातायात वापत रकम भुक्तानी गरेको छ। पालिकाले सार्वजनिक खर्चलाई मितव्ययी बनाउदै कार्यालयसँग सम्बन्धित काम मात्र भ्रमण खर्च भुक्तानी गर्नुपर्दछ।

भौचर नं.र मिति	शिर्षक	भुक्तानी पाउनेको नाम	पद	रकम
३२/०७९/०६/०७	भ्रमण खर्च	कमल महतो	वडा अध्यक्ष	४३३००
३४/०७९/०६/०७	भ्रमण खर्च	सुरेश चौधरी	वडा अध्यक्ष	४३३००
३६/०७९/०६/०७	भ्रमण खर्च	इन्द्र चौधरी	वडा अध्यक्ष	४०८००
३७/०७९/०६/०७	भ्रमण खर्च	खकेन्द्र भण्डारी	वडा अध्यक्ष	२४४५०
३८/०७९/०६/०७	भ्रमण खर्च	दिपेन्द्र कुमार कठरिया	वडा अध्यक्ष	२४१००
११५७/०८०/०२/२८	भ्रमण खर्च	सुशिला कठरिया	वडा सदस्य	१७०५०
११५७/०८०/०२/२८	भ्रमण खर्च	भिमबहादुर चौधरी	वडा अध्यक्ष	६९००
११५७/०८०/०२/२८	भ्रमण खर्च	सुरेश चौधरी	वडा अध्यक्ष	६९००
११५७/०८०/०२/२८	भ्रमण खर्च	कमल महतो	वडा अध्यक्ष	६९००
११५७/०८०/०२/२८	भ्रमण खर्च	दिपेन्द्रबहादुर कठरिया	वडा अध्यक्ष	६९००
११५७/०८०/०२/२८	भ्रमण खर्च	मोहनकुमार डगौरा	वडा सदस्य	६२५०
जम्मा				२२६८५०।००

३३ **राजश्व दाखिला -** आर्थिक कार्यबिधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २७ बमोजिम जिम्मेवार व्यक्तिले आफ्नो जिम्मामा आएको सरकारी नगद सोही दिन दाखिला गरी स्रेस्ता खडा गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। साथै सोही ऐन अनुसार तोकिएको समयमा राजश्व रकम दाखिला नगरेमा सम्वन्धित तालुक कार्यालयले १० दिन सम्म ढिला गरेको भए १० प्रतिशत, १५ दिन सम्म ढिला गरेको भए १५ प्रतिशत जरिवाना गरी सो समेत दाखिला गर्न लगाउने र १५ दिन भन्दा ढिलो गरेको भए २५ प्रतिशत जरिवाना गरी नगद दाखिला गर्न लगाई कसूरको मात्रा अनुसार प्रचलित कानून बमोजिम बिभागीय कारवाही समेत गर्न गराउन सक्ने व्यवस्था छ। पालिका अन्तर्गत ७ र ९ वडा कार्यालय र पालिकाबाट प्राप्त संकलित राजश्व रकम ऐनमा भएको व्यवस्था अनुसार तोकिएको अवधि भित्र दाखिला गरेको छैन। यसरी ढिला हुने गरी राजश्व रकम बैक दाखिला भएको अवधिको कार्यालयले यकिन गरीजरिवाना रकम असुल गर्नुपर्दछ।

३४ **विविध तथा सभा संञ्चालन खर्च -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७१ बमोजिम व्ययको बजेट अनुमान आन्तरिक आयको परिधिभित्र रही औचित्यताको आधारमा विविध खर्च गर्नुपर्दछ। पालिकाले यस वर्ष विविधतर्फ (खाजा, खानालगायत) रु.५३८५७२०।- र सो बाहेक पालिकाको सभा संञ्चालनका लागि रू.९९७८०८।७० रकम समेत कुल रू.६३८३५२८।७ खर्च गरेको छ। सो उक्त खर्च पालिकाको आन्तरिक आय रु.१,८७,७२,९३७.२४ को ३४ प्रतिशत हुन आउँछ। यस प्रकारको खर्चमा आन्तरिक आयलाई समेत ध्यान दिई मितव्ययी रुपमा खर्च गर्ने व्यबस्था हुनु पर्दछ।

३५ **तलवी प्रतिवेदन -** निजामती सेवा ऐन २०४९, स्वास्थ्य सेवा ऐन, २०५३ तथा स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मा तलवी प्रतिवेदन पारित गराएर मात्र तलब खर्च लेख्नु पर्ने उल्लेख छ । पालिकाले यो वर्ष तलवी प्रतिवेदन पारित नगराई सङ्घीय सरकारबाट हस्तान्तरित चालु अन्तर्गत स्वास्थ्य तर्फ ४८ कर्मचारीको लागि रु.३४६३५४५३।४० खर्च लेखेको छ। तलबी प्रतिवेदन पारित नभएकोले तलब भुक्तानी परीक्षण गर्न सकिएन । तलबी प्रतिवेदन पारित गराएर तलब भत्ता भुक्तानी गर्नुपर्दछ।

३६ **कर्मचारी प्रोत्साहन भत्ता -** स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ८६(१) बमोजिम स्थानीय सेवा गठन, सञ्चालन व्यवस्थापन, सेवाका शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी आधारभूत सिद्धान्त र मापदण्ड संघीय कानुन बमोजिम हुने, दफा ८६ (२) बमोजिम स्थानीय सेवाको गठन, सञ्चालन तथा व्यवस्थापन सेवाको शर्त तथा सुविधा सम्बन्धी अन्य व्यवस्था स्थानीय तहले बनाएको कानुन बमोजिम हुने व्यवस्था छ । स्थानीय तहले कानुन तथा कार्यविधि नबनाई रु.११,५६,५५०।०० प्रोत्साहन भत्ता खर्च गरेको कारण आर्थिक व्ययभार बढ्न गएको छ। पालिकाको आन्तरिक आयलाई समेत विचार गरी कानुन बमोजिम खर्च लेख्नुपर्दछ।

३७ **कर्मचारी दरबन्दी -** स्थानीय सरकार संचालन ऐन, २०७४ को (३) प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले गाउँपालिका वा नगरपालिकाको अधिकारक्षेत्र तथा कार्यबोझ समेतको विश्लेषण गरी सङ्गठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा स्थायी प्रकृतिको कामको लागि आवश्यक पर्ने तथा सेवा करारबाट लिइने कर्मचारीको दरबन्दीको प्रस्ताव तयार गर्नु पर्नेछ। दफा ८३(४) मा कर्मचारीको दरबन्दीको प्रस्ताव तयार गर्दा स्थायी कर्मचारीको लागि चाहिने तलब, भत्ता, सञ्चय कोष कट्टी रकम, योगदानमा आधारित उपदान वा निवृत्तभरण, औषधि उपचार सम्बन्धित विदा जस्ता सेवा सुविधाको लागि लाग्ने खर्च व्यहोर्ने स्रोत समेतको विश्लेषण गरी त्यस्तो खर्च सुनिश्चित हुने गरी मात्र दरवन्दी प्रस्ताव गर्नु पर्नेछ । त्यसैगरी ऐनको दफा (५) मा बमोजिम दरबन्दीको

प्रस्ताव तयार गर्दा सेवा करारको लागि चाहिने तलब, भत्ता तथा योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा जस्ता सेवा सुविधाको लागि लाग्ने खर्च व्यहोर्ने स्रोत समेतको विश्लेषण गरी त्यस्तो खर्च सुनिश्चित हुने गरी मात्र दरबन्दी प्रस्ताव गर्नु पर्नेछ। पालिकाले नेपाल सरकारबाट स्वीकृत गरेको भन्दा थप ५३ जना कर्मचारीहरूको गाउँ सभाबाट दरबन्दी स्वीकृत गरेको देखिन्छ । ऐनले तोके बमोजिम स्थायी कर्मचारीको लागि चाहिने तलब, भत्ता, सञ्चय कोष कट्टी रकम, योगदानमा आधारित उपदान वा निवृत्तभरण, औषधि उपचार सम्बन्धित विदा जस्ता सेवा सुविधाको लागि लाग्ने खर्च व्यहोर्ने स्रोत समेतको विश्लेषण गरी त्यस्तो खर्च सुनिश्चित हुने गरी मात्र दरवन्दी प्रस्ताव गर्नु पर्नेमा सो गरेको कागजात पेश गरेको देखिदैन । त्यसैगरी ऐनको दफा (५) मा बमोजिम दरबन्दीको प्रस्ताव तयार गर्दा सेवा करारको लागि चाहिने तलब, भत्ता तथा योगदानमा आधारित सामाजिक सुरक्षा जस्ता सेवा सुविधाको लागि लाग्ने खर्च व्यहोर्ने स्रोत समेतको विश्लेषण गरी त्यस्तो खर्च सुनिश्चित हुने गरी मात्र दरबन्दी प्रस्ताव गर्नु पर्नेमा त्यसो गरेको पाईएन । तसर्थ पालिकाले थप दरबन्दी स्वीकृत गर्दा त्यस्तो सेवा सुविधाको लागि लाग्ने खर्च व्यहोर्ने स्रोत समेतको विश्लेषण गरी त्यस्तो खर्च सुनिश्चित हुने गरी मात्र दरबन्दी प्रस्ताव गरी स्वीकृत गर्नु पर्नेछ।

३८ **विज्ञापन खर्च** - विज्ञापन (नियमन गर्ने) नियमावली, २०७७ (पहिलो संशोधन समेत) को नियम ६क.को उपनियम (२) मासरकारी निकाय वा कार्यालयले सूचना तथा विज्ञापनको रकम भुक्तानी गर्दा सिधै सञ्चार माध्यम मार्फत कारोबार भएको भए सञ्चारमाध्यमले जारी गरेको विलबमोजिम तथा विज्ञापन एजेन्सीमार्फत विज्ञापन गरेको भए सञ्चार माध्यमले जारी गरेको विलको प्रतिलिपि सहितएजेन्सीको सेवा शुल्क खुल्ने बिलको आधारमा भुक्तानी गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष विज्ञापन एजेन्सी मार्फत विज्ञापन गर्दा एजेन्सीले जारी गरेको विलको आधारमा भुक्तानी दिएको छ। यसरी पालिकाले विज्ञापन एजेन्सी मार्फत विज्ञापन गर्दा नियमावलीले तोकेबोजिम सञ्चार माध्यमले जारी गरेको विलको प्रतिलिपि सहितएजेन्सीको सेवा शुल्क खुल्ने बिलको आधारमा भुक्तानी दिनुपर्दछ।

क्र.सं.	भुक्तानी प्राप्त कर्ताको नाम	रकम
१	सान्दर्भिक मिडिया नेटवर्क प्रा.लि	४६३२६२
२	एड फोकस मल्टिपल बिजनेस प्रा.लि.	३२३४६०
जम्मा		७८६७२२

३९ **गतवर्षको इन्धन भुक्तानी** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तिय उत्तरदायी नियमावली, २०७७ को नियम ३९ को उपनियम १३ मा उपनियम (२) जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि उपनियम (१५) मा उल्लिखित खर्च शीर्षकमा चालू वर्षको बजेटले नखामेको खर्च व्यहोर्नु पर्ने उचित आधार र पर्याप्त कारण भएमा सम्बन्धित कार्यालयले संलग्न बिल, भरपाई बमोजिमको रकम आगामी वर्षमा भुक्तानी दिने गरी महालेखापरीक्षकबाट स्वीकृत ढाँचामा भुक्तानी दिन बाँकीको विवरण तयार गरी आर्थिक वर्ष समाप्त भएको सात दिनभित्र कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालयबाट प्रमाणित गराई राख्नुपर्नेछ । पालिकाले यस वर्ष गत वर्षको भुक्तानी दिँदा इन्धनवापतको विष्ट आयल स्टोरलाई भुक्तानी गर्दा भुक्तानी दिन बाँकि विवरण प्रमाणित

गराएको छैन । पालिकाले यसरी गत वर्षको भुक्तानी गर्दा भुक्तानी दिन बाँकीको फाँटवारी प्रमाणित नगरि तथा सम्बन्धित शिर्षकमा बजेट विनियोजन विना गरेको भुक्तानी नियमसम्मत नदेखिएको रु.

अनियमित भएको	४,५१,९१३.२३

४० **प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम -** स्थानीयतहमा सूचीकृत बेरोजगार व्यक्तिलाई न्यूनतम रोजगारीको प्रत्याभूत गराउन एवम् सामूदायिक पूर्वाधारहरुको विकास मार्फत नागरिकको जीवनयापनमा सुधार ल्याउने उद्देश्यले स्थानीय तह भित्र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालनमा रहेको छ। यस कार्यक्रम व्यवस्थित रुपमा सञ्चालनका लागि प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका, २०७५ तयार गरेको छ । यस कार्यक्रम अन्तर्गत पालिका अन्तर्गत ८ वडामा सुचिकृत ४००५ बेरोजगार मध्ये यो वर्ष २० योजना सञ्चालन गरी १५८ जनालाई औसत ६० दिनले २५१२१ दिन रोजगारी उपलव्ध गराई रु. ६०१००३२.००श्रमिक ज्याला खर्च गरेको छ। पालिकाका नियमित योजना र प्रधानमन्त्री रोजगार कार्यक्रम अन्तर्गतका योजना छनौट गर्दा योजना छनौटको आधार नखुलाएकोले दोहोरो परे नपरेको सम्बन्धमा स्पष्ट हुन सकिएन। योजनामा दोहोरो नहुने गरी योजना छनौट गरी कार्यान्वयन गर्नुपर्दछ। उक्त खर्चवाट लक्षित वर्गमा अल्पकालीन रोजगारी सृजना भए तापनि कामको दीगोपना तथा दीर्घकालीन रोजगारी सिर्जना भएको देखिंदैन। तसर्थ कार्यक्रम सञ्चालन निर्देशिका बमोजिम व्यवस्थित तवरले कार्य सञ्चालन गर्नुपर्दछ। अत्यन्तै थोरै वर्षको करिब १६ प्रतिशत दिन मात्र रोजगार उपलब्ध गराएर कार्यक्रमको सार्थकता हासिल हुदैन। रोजगारी सृजना सहित स्थानीय तहमा भौतिक पूर्वाधार विकास तथा स्वरोजगारी क्षमता अभिवृद्धि गर्ने प्रमुख लक्ष्य रहेकोले सोही अनुरुप स्थानीय नागरिकको उत्पादकत्व वृद्धि हुने स्वरोजगारमुलक कार्यक्रममा केन्द्रित हुन पर्दछ।

वडा नं.	सुचिकृत बेरोजगार संख्या	रोजगार संख्या	रोजगार प्राप्त गरेको दिन	प्रति व्यक्ति रोजगार प्राप्त गरेको दिन	कुल खर्च	प्रति व्यक्ति औषत रोजगारी आय	रोजगार प्रतिशत
१	४८	२०	१०७०	५३।५	६१७३९०	३०८६९।५	४१.७
२	१७०	३५	३३९५	९७	१९५८९१५	५५९६९	२०.६
३	२०	९	१४४	१६	८३०८८	९२३२	४५
४	३७३	१६	१४०८	८८	८१२४१६	५०७७६	४.३
५	१६०	२५	१२७६	५१।०४	७३६२५२	२९४५०।०८	१५.६
६	३	१७	६१३	३६।०५	३५३७०१	२०८०५।९४	५६७
७	२९२	१५	१४२५	९५	८२२२२५	५४८१५	५
८	१२५०	१०	५६०	५६	३२३१२०	३२३१२	०.८
९	९५	११	५२५	४७।७२	३०२९२५	२७५३८।६३	११.५८
जम्मा	**१४११**	**१५८**	**१०४१६**	**५९।९८**	**६०१००३२**	**३४६४०।९०**	**११**

४१ **प्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा अनुदान** - कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०७९/८० को क्रियाकलाप नम्बर २.७.१३.५० माप्रति विद्यार्थी लागतका आधारमा सिकाई सामाग्री तथा डिजिटल सामाग्री व्यवस्थाकालागि विद्यालयलाई अनुदान कार्यक्रम अर्न्तगत विद्यालयलाई अनुदान निकासा पश्चातअनुदानको प्रगति प्रतिवेदन पेश गर्नु पर्दछ। यस वर्ष३०वटाविद्यालयलाई जम्मा रु.११४५३००।००निकासा भएकोमा अनुदान उपयोगको प्रगति प्रतिवेदन पेश भएको पाईएन। कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकाको पालना हुनुपर्दछ।

४२ **निष्क्रिय खाताको रकम फिर्ता** - सामजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बुँदा नं. २६ अनुसार सामाजिक सुरक्षा कार्यक्रमको लागि निकासा भएको रकम सोही आर्थिक वर्षमा खर्च नभएमा संघीय संचित कोषमा फिर्ता गर्नुपर्दछ ।पालिकाले यस आर्थिक वर्षमा लाभग्राहीको संख्या अनुसार सामाजिक सुरक्षा भत्ता बैंक मार्फत भुक्तानी गरेको तर बैकबाट हालसम्मका निष्क्रिय (डोरम्याट) खाताको विवरण पालिकालाई उपलब्ध नगराएबाट के कति रकम लाभग्राहीको खातामा जम्मा भएको तर निष्क्रिय रुपमा रहेको छ त्यस सम्बन्धमा एकिन हुन सकिएन । पालिकाबाट प्राप्त विवरण अनुसार हालसम्म निष्कृय खातामा रहेको रकम निम्न रकम संघीय संचित कोषमा फर्ता भएको छ।

क्र.सं.	फिर्ता भएको बैंक	मिति	फिर्ता भएको रकम
१	हिमालयन बैंक लि.	२०८०।१०।२३	१३००४६६.३१
२	सिभिल बैंक लि.	२०८०।०१।३०	११८८४३.३०
३	नविल बैंक लि.	२०७९।०८।१२	१६५२७१०.८०
४	ग्लोबल बैंक लि.	२०७९।११।०३	७०३९९०.११
जम्मा			३७७६०१०.५२

४३ **के वाइ सी अद्यावधिक नभएको** - सामजिक सुरक्षा भत्ता वितरण कार्यविधि, २०७७ को बुँदा नं. २४ अनुसार बैंकले सामाजिक सुरक्षा भत्ता सम्बन्धित लाभग्राहीको नाममा शुन्य मौज्दातमा खाता खोलि जम्मा गरिदिने र सम्बन्धित लाभग्राहीले कागजात पेश गरे पश्चात खाता सक्रिय हुने उल्लेख छ । बैंकले पालिका बाट प्राप्त सबै रकम सम्बन्धित लाभग्राहीको खातामा जम्मा गरेको फर्वाड फिड उपलब्ध गराए तापनि के कति लाभग्राहीको खाता अध्यावधिक भइ सक्रिय भए र के कति निश्क्रिय अवस्था छन् सो को विवरण उपलब्ध गराएको देखिएन । जसबाट खर्च रकम सबै लाभग्राही बुझे नबुझेकोमा एकिन हुन नसक्ने र खाता दोहोरो पर्न जाने भएकोले बैंकबाट खाता सक्रिय भएको विवरण प्राप्त गरी लाभग्राहीको खाता अध्यावधिक गर्नुपर्दछ।

४४ **सामाजिक सुरक्षा वितरण** - यस पालिकाले यस आर्थिक वर्षमा सामाजिक सुरक्षा भत्ता बापत यस बर्षमा विभिन्न ३ वटा बैंकबाट जम्मा रु.१९८२८१९७२ वितरण गरेको विवरण उपलब्ध गराएको छ । यस सम्बन्धमा देखिएका व्यहोरा निम्न छन:

सामाजिक सुरक्षा भत्ता पाउने समुह	कायमसंङ्ख्या	वितरण गरेको सङ्ख्या	वितरण गरेको रकम	फिर्ता रकम
जेष्ठ नागरिक अन्य	११६१४	११५५३	१३६४२९८५९	२७२१८५
जेष्ठ नागरिक(दलित)	१५००	१४९५	११६९५५७३	११७५४
जेष्ठ नागरिक एकल महिला	१३८३	१३८१	१०९३२४४५	६११६
विधवा महिला(आर्थिक सहायता)	३५०६	३५०१	२७२४३१६५	११८३०
पूर्ण अपाङ्गता(क बर्ग)	१८३	१८२	२१६१०३५	१५४५
अति अशक्त अपाङ्गता(ख बर्ग)	९३७	९३१	५९१२०६९	१४२७८
लोपोन्मुख आदिवासी जनजाती	८२	८२	९०९७२०	२३९४०
बाल पोषण भत्ता	१९८६	१९७३	२९९८१०६	२४४७२
जम्मा (चारै वटा त्रैमासिक)	२११९१	२१०९८	१९८२८१९७२	३६६१२०

४५ **सामुदायिक सिकाई केन्द्र** - कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०७९/८० को ६.७ मा स्थानीय तहको शिक्षा शाखाले नियमित रुपमा सञ्चालनमा रहेका सामुदायिक सिकाई केन्द्रको स्थलगत निरिक्षण गरी वार्षिक साधारण सभा भएको, विद्यानबमोजिम पदाधिकारीको निर्वाचन भएको, साधारणसभाबाट बजेट र कार्यक्रम प्राप्त गरेको गत आर्थिक वर्षको खर्च स्वीकृत गरेको रलेखापरीक्षण गरी प्रतिवेदन पेश गरेको लगायतको मापदण्ड पुरा गरेका सामुदायिककेन्द्रहरुलाई एकमुष्ट रु.२०००००।०० अनुदान उपलब्ध गराउनेउल्लेख छ। शैक्षिक पहुचमा सुनिश्चितता, अनौपचारी तथा वैकल्पिक शिक्षाकार्यक्रम अर्न्तगत सामुहिक सिकाई केन्द्र संचालन वापत निम्म शिकाईकेन्द्रलाईसंचालन अनुदान निकासा भएको देखियो। उक्त केन्द्रलनई निकासा भएको अनुदानको उपयोग र उपलब्धि खुल्ने प्रगति प्रतिवेदन पेश गरेको देखिएन। अत: अनुदानउपयोगको प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्ने देखिन्छ।

क्र.सं.	सिकाई केन्द्रको नाम	रकम
१	जनचेतना सामुदायिक सिकाई केन्द्र	२०००००
जम्मा		२०००००

४६ **अनुदान व्यवस्थापन** - कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०७९/८० मा भएको व्यवस्था अनुसार स्थानीय तहले अनुदानप्राप्त विद्यालयले निर्धारित मापदण्ड र प्रकृया अनुरुप गरे नगरेको नियमित रुपमाअनुगमन गरी सो को एक प्रति प्रतिवेदन शिक्षा तथा मावनस्रोत केन्द्रमा पठाउनेव्यवस्था छ। यस पालिकाले आर्थिक वर्ष २०७९/८० माअनुदान दिएका निम्न विद्यालयमा कार्यक्रम वापत दिएका अनुदान रकम कार्यक्रमकार्यान्वयन भए नभएको बारेमा अनुगमन गरेको पुष्टि गर्ने अनुगमन प्रतिवेदनदेखिएन। अत: विद्यालयमा गएको अनुदान रकम प्रभावकारी रुपमा कार्यान्वयन भएको छ भनि विश्वस्त हुने आधार देखिएन। पालिकाले कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिकामा उल्लेख गरेको व्यवस्था बमोजिम अनुगमन गरी प्रतिवेदन पेश गर्नुपर्दछ।

क.सं.	विद्यालयलाई गएको अनुदान	रकम
१	शिक्षण सहयोग अनुदान	२४८४९४०
२	पाठ्यपुस्तक अनुदान	४३७५२९९
३	छात्रवृत्ति	१२२००००
४	कार्यसम्पादनमा आधारित प्रोत्साहन	६६२२४५६
जम्मा		१४७०२६९५

४७ **शिक्षक विद्यार्थी अनुपात** - स्थानीय तहमा रहेका सामुदायिक विद्यालयहरुमा दरबन्दी अनुसार शिक्षकको पदपूर्ति भई नियमित पठनपाठनको व्यवस्था हुनुपर्दछ। विद्यालय समायोजन कार्यान्वयन निर्देशिका, २०७० ले न्यून विद्यार्थी भएका विद्यालयलाई जिल्ला शिक्षासमन्वय अधिकारीको सिफारिसमा जिल्ला शिक्षा समितिले बन्द गरी अर्को पायक पर्ने विद्यालयमा नियमानुसार समायोजन गर्न सक्ने उल्लेख छ। निर्देशिकाको बुदाँ नं. १४.१ मा विद्यालय समायोजन सम्बन्धी कार्यक्रम कार्यान्वयनका लागिविद्यालयको तथ्याङ्क संकलन गरी सम्भाव्यता अध्ययन गर्नुपर्ने व्यवस्था छ। यसपालिकाअन्तर्गत रहेका ३० सामुदायिक विद्यालयको प्राप्त विवरण अनुसार न्यून शिक्षकविद्यार्थी अनुपात भएका देहाएका रहेको छ।

सि.नं.	विद्यालयकोनाम	शिक्षकपदपूर्ती	विद्यार्थीसंख्या	शिक्षकविद्यार्थी अनुदान
१	अरुणोदयमावि खैरिफाँटा	२०	७२९	१:३६
२	जनता नमुनामावि कंचनपुर	१८	६७४	१:३७
३	महेन्द्रशिशुमावि धर्मापुर	१६	४९४	१:३१
४	हिमालयमावि लम्किफाँट	१५	५४३	१:३६
५	सरस्वीमावि दुर्गौली	१६	४२५	१:२७
६	मोती माविमोतिनगर	१५	४६९	१:३१
७	आदर्श माविखगौंली	१२	२५६	१:२१

८	भृकुटीमावि सुवर्णपुर	१४	५३९	१:३९
९	राष्ट्रियमावि पाताभार	११	२७८	१:२५
१०	राष्ट्रियमावि पथरैया, अमैरा	१०	२५०	१:२५
११	बालज्योतिमावि मुनुवा	१२	३१४	१:२६
१२	राष्ट्रियआवि मुनुवा	८	२०४	१:२६
१३	जयपार्वतीआवि परागिपुर	८	१५९	१:२०
१४	राष्ट्रियआवि अमौरी	८	१८३	१:२३
१५	बालविद्यामन्दिरआवि पथरैया	८	१३९	१:१७
१६	जनता आविअमरावती	७	३१०	१:४४
१७	जनकल्याणआवि लायकपुर	७	२४४	१:३५
१८	कालिका आविकालिकापुर	७	१८६	१:२७
१९	राष्ट्रियआवि खैरिपुर	९	१९९	१:२२
२०	ऐश्वर्यआवि पालबजार मटेरा	६	१९१	१:३२
२१	रा आविखैरेनी	४	८८	१:२२
२२	राष्ट्रियप्रावि गोलौरी	५	७८	१:१६
२३	कालिकाप्रावि पूर्वखैरीफाँट	६	६६	१:११
२४	कालिकाप्रावि धर्मापुर	५	९५	१:१९
२५	कालिकाप्रावि वेलाशपुर	४	१३१	१:३३
२६	विन्देवासिनीप्रावि कटासेवजार	४	६५	१:१६
२७	गौरीशंकरप्रावि भक्तपुर	४	८१	१:२०
२८	बालमुक्तिआवि लायकपुर	३	१०२	१:३४
२९	गायत्रीआवि कन्चनपुर	२	६७	१:३४
३०	पारसप्रावि अमरावती	२	१०४	१:५२

यस पालिकामा रहेका विद्यालयमध्ये उल्लेखितविद्यालयमा शिक्षक विद्यार्थी अनुपात१:११ देखि१:५२ सम्म रहेको प्राप्त विवरणबाटदेखिन्छ। सो अनुसार कतिपय विद्यालयमा शिक्षक दरबन्दी न्यून अवस्थामा रहेको रकतिपयमा न्यून विद्यार्थी संख्या रहेका कारण प्रति विद्यार्थी लागत बढ्न गरेको अवश्था देखिन्छ। अत: न्यून विद्यार्थी संख्या भएको विद्यालय समायोजनएवं शिक्षक दरबन्दी मिलान गरी पठनपाठन व्यवस्थित गर्न सम्बन्धित निकायले ध्यानदिनुपर्दछ।

---

४८ **दिवा खाजा** - आर्थिक वर्ष २०७९/८० को लागि शिक्षा, विज्ञान तथाप्रविधि मन्त्रालयबाट स्वीकृत कार्यक्रम पुस्तिका २०७९/८० को अनुसूची ४(ख) मा ४ देखि ९ बर्ष उमेरका बालबालिकाका लागि दैनिक आवश्यकपर्ने वृहत र सुक्ष्म पोषक तत्वको मात्रा तोकिएको छ। त्यसै गरि उक्त अनुसूचीलेदिवा खाजा व्यवस्थापन सम्बन्धमा दिवा खाजाका लागि स्थानीय स्तरमा उत्पादन हुनेखाद्यान्न प्रयोग गरी विद्यालयमा दिवा खाजा तयार गरी विद्यार्थीलाई उपलब्ध गराउने, विद्यालय व्यवस्थापन समितिले अभिभावक आमा समूह मार्फत खाजा व्यवस्थापनकोप्रत्यक्ष रेखदेख तथा अनुगमनको व्यवस्था मिलाउन सक्ने र दिवा खाजाका लागिविद्यार्थीलाई नगद उपलब्ध नगराउने उल्लेख छ। पालिकाले शसर्त अननुदानबाट कुल३० विद्यालयका लागि खाजा वापत रु.१,०४,३९,४४२।००विद्यालयको खातामा रकमम निकासा गरेकोपाइयो। दिवा खाजा कार्यक्रमको लक्ष्य बमोजिम खर्च भएको सम्बन्धमा पालिकाले अनुगमनगरको पाइएन। निकासा गरेको रकमको सदुपयोग भए नभएको र विद्यार्थीहरुले तोकिए बमोजिमकापौष्टिकयुक्त खानेकुरा पाए नपाएको सम्बन्धमा पालिका र अन्य कुनै सम्बन्धितनिकायबाट अनुगमन हुने गरेको नदेखिएकोले निकासा गरेको रकमको सहि सदुपयोग भएको छछैन एकिन हुन सकिएन। त्यसैले पालिका र यससँग सम्बन्धित निकायले अनुगमन गरि सहिसदुपयोगको सुनिश्चितता गर्नुपर्दछ।

---

४९ **अनुगमन नियमन व्यवस्था** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ११ अनुसार माध्यामिक तहसम्मकाविद्यालय संचालन तथा व्यवस्थापनको लागि आवश्यक नीति निर्माण, अनुगमन मुल्यांकन तथा नियमन सम्बन्धि कार्य सम्बन्धित पालिकाले गर्नेव्यवस्था भएकोमा पालिकाले विद्यालय अनुगमन मापदण्ड तयार गरेको छैन। जसबाट विद्यालयअनुगमन कार्यका साथै शिक्षण शिकाई कार्य प्रभावकारी रुपमा संचालन हुन नसक्नेदेखिएकोले मापदण्ड तयार गरी विद्यालय अनुगमन कार्यलाई प्रभावकारी रुपमा सञ्चालनगर्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

---

५० **शैक्षिक गुणस्तर** - सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधारको नीति तथा कार्यक्रम, २०७५ अनुसार सामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार नीति तथाकार्यक्रम कार्यान्वयन गर्दा स्थानीय सरकारको अग्रणी भुमिका हुने व्यवस्था अनुरुपसामुदायिक विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर सुधार मार्फत नागरिकको छनौटको विद्यालयको रुपमा विकास गरी समाजमा सामुदायिकविद्यालयको ख्याति स्थापित गर्न स्थानिय तहले बाल विकास केन्द्रहरुको पुनर्वितरणतथा सञ्चालनमा सुधार, पाठ्यक्रम तथा पाठ्यसामाग्रीमा समसममयिक सुधार, प्रधानाध्यापकहरुको व्यवस्थापकिय एवम् नेतृत्व क्षमता बढाउने, शिक्षक छनौट प्रकृयामा सुधार, शिक्षक तालिम तथापेसागत विकासलाई सुदृढिकरण, शिक्षक प्रशंसा तथा प्रोत्साहनको व्यवस्थागरी उत्प्रेणा अभिवृद्धि, शिक्षकको वृत्ति विकास प्रणालीमा परिवर्तन, विद्यार्थी मूल्याङ्कन प्रणालीमा सुधार, विद्यालय रनागरिकबीच सुमधुर सम्बन्ध, सहयोग र सहकार्य तथा प्राविधिक तथा व्यवसायिकशिक्षामा सुधार जस्ता

कुराहरुलाई समेटि शैक्षिक गुणस्तर मापन मापदण्ड तयार गरीलागु गर्नुपर्नेमा सो सम्बन्धि कुनै पनि कार्य गरेको देखिएन। यसमा सुधारका लागिपालिकाको ध्यान जानु पर्दछ।

५१ **शिक्षक दरवन्दी र पदपूर्ति -** स्थानीय तह अन्तर्गत रहेका सामुदायिक विद्यालयहरुमा दरबन्दी अनुसार शिक्षकको पदपूर्ति भई नियमित पठनपाठनको व्यवस्था हुनुपर्दछ। यस स्थानीय तह अन्तर्गत विभिन्न तहका ३३ वटा सामुदायिक विद्यालयमा२०६ शिक्षक दरवन्दी रहेकोमा २०६ शिक्षकको पदपूर्ति रहेको छ। त्यसै गरी पालिका अनुदान तर्फ ६० वटा थप शिक्षकको पदपूर्ती भएको देखिन्छ। शिक्षा नियमावली, २०५९ को नियम ७७ को उपनियम(१) मा सामुदायिकविद्यालयको प्रत्येक कक्षामा सामान्यतया उपत्यका तथा तराई, पहाडी र हिमाली क्षेत्रमा क्रमश: ५०, ४५ र ४० विद्यार्थी हुनुपर्ने व्यवस्था छ। सोही नियमावलीको नियम १२क मा अधिकांश कक्षामा नियम ७७ बमोजिमको विद्यार्थी संख्या नभएकोमा विद्यालय गाभ्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाका स्थित३३ वटा सामुदायिक विद्यालयमा ८१२४ जना विद्यार्थी अध्ययनरत रहेका छन्। पालिकाले न्युन बिद्यार्थी भएका बिद्यालय अन्य बिद्यालयमा गाभ्ने वा अन्य प्रकृया संचालन गरी शिक्षक बिद्यार्थीको अनुपात मिलाउनु पर्दछ।

सि. नं.	विद्यालयको नाम	शिक्षकदरबन्दी			पदपूर्ती			विद्यार्थी संख्या
		स्थायी	राहत/शिक्षण सिकाई अनुदान/अन्य दरबन्दी	जम्मा	स्थायी	राहत/शिक्षण सिकाई अनुदान/अन्य दरबन्दी	पालिका अनुदान	
१	अरुणोदयमावि खैरिफाँटा	१२	६	१८	१२	६	२	७२९
२	जनता नमुनामावि कंचनपुर	९	८	१७	९	८	१	६७४
३	महेन्द्रशिशुमावि धर्मापुर	६	९	१५	६	९	१	४९४
४	हिमालयमावि लम्किफाँट	६	६	१२	६	६	३	५४३
५	सरस्वीमावि दुर्गौली	६	६	१२	६	६	४	४२५
६	मोती माविमोतिनगर	८	४	१२	८	४	३	४६९
७	आदर्श माविखगौंली	६	५	११	६	५	१	२५६
८	भृकुटीमावि सुवर्णपुर	४	८	१२	४	८	२	५३९
९	राष्ट्रियमावि पाताभार	४	५	९	४	५	२	२७८

१०	राष्ट्रियमावि पथरैया, अमैरा	६	२	८	६	२	२	२५०
११	बालज्योतिमावि मुनुवा	३	५	८	३	५	४	३१४
१२	राष्ट्रियआवि मुनुवा	५	१	६	५	१	२	२०४
१३	जयपार्वतीआवि परागिपुर	४	२	६	४	२	२	१५९
१४	राष्ट्रियआवि अमौरी	३	२	५	३	२	३	१८३
१५	बालविद्यामन्दिरआवि पथरैया	१	४	५	१	४	३	१३९
१६	जनता आविअमरावती	२	३	५	२	३	२	३१०
१७	जनकल्याणआवि लायकपुर	५	०	५	५	०	२	२४४
१८	कालिका आविकालिकापुर	३	१	४	३	१	३	१८६
१९	राष्ट्रियआवि खैरिपुर	१	३	४	१	३	५	१९९
२०	ऐश्वर्यआवि पालबजार मटेरा	२	२	४	२	२	२	१९१
२१	रा आविखैरेनी	३	०	३	३	०	१	८८
२२	राष्ट्रियप्रावि गोलौरी	१	२	३	१	२	२	७८
२३	कालिकाप्रावि पूर्वखैरीफाँट	२	१	३	२	१	३	६६
२४	कालिकाप्रावि धर्मापुर	२	१	३	२	१	२	९५
२५	कालिकाप्रावि वेलाशपुर	२	१	३	२	१	१	१३१
२६	विन्देवासिनीप्रावि कटासेवजार	२	१	३	२	१	१	६५
२७	गौरीशंकरप्रावि भक्तपुर	१	२	३	१	२	१	८१

२८	बालमुक्तिआवि लायकपुर	२	१	३	२	१		१०२
२९	गायत्रीआवि कन्चनपुर	१	१	२	१	१		६७
३०	पारसप्रावि अमरावती	१	१	२	१	१		१०४
३१	मुक्तकमैयाप्रावि लायकपुर	०	०	०	०	०		२५७
३२	हीराप्रावि बढरिया	०	०	०	०	०		१११
३३	रुक्मणीप्रावि पथरैया	०	०	०	०	०		९३
जम्मा		११३	९३	२०६	११३	९३	६०	८१२४

५२ **विज्ञान प्रयोगशाला -** शिक्षा तथा मावन स्रोत विकास केन्द्रद्धारा जारी कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०७९/८० को बुँदा नं. ९.६ मा विद्यालयमा विज्ञान प्रयोगशाला स्थापनाको लागि एकमुष्ट रु.६५००००।०० अनुदान दिने व्यवस्था छ। यस वर्ष पालिकाले श्री महेन्द्र शिशु मावि धर्मापुरलाई विज्ञान प्रयोगशालाको लागि रु.६५००००।०० निकासा भुक्तानी दिएकोमा विद्यालयले विज्ञान प्रयोगशाला स्थापनाको लागि खरिद गरिएका सामाग्रीको प्राविधिक स्पेसिफिकेशन विना खरिद गरेको देखिन्छ। स्पेसिफिकेशन विना खरिद गरिएका सामाग्रीको गुणस्तरमा आश्वस्त हुन आधार देखिदैन। अत: प्राविधिक तथा ल्याब सामाग्री खरिदमा निर्देशिकामा उल्लिखित तथा आवश्यक मापदण्डका आधारमा खरिद गर्नु पर्दछ।

५३ **IEMIS अद्यावधिक -** शिक्षा तथा मावन स्रोत विकास केन्द्रद्धारा जारी कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका, २०७९/८० मा विद्यालयलाई दिवा खाजा, छात्रवृत्ती, नि:शुल्क पाठ्यपुस्तक लगायतका अन्य अनुदान निकासा दिदा IEMIS मा प्रविष्ट तथ्याङ्कलाई विद्यार्थीको यथार्थ तथ्याङ्कसँग सत्यपन गराई शिक्षा अधिकृतबाट प्रमाणित गरी सोका आधारमा निकास दिनुपर्ने व्यवस्था छ। पालिका भित्र रहेका अधिकांश विद्यालयको IEMIS विवरण अद्यावधिक रहेको देखिएन। यसरी विद्यार्थीको संख्यात्मक विवरण अद्यावधिक राख्न तयार गरीएको प्रणालीमा विवरण अद्यावधिक गराई सोही बमोजिम निकासा गर्ने तर्फ पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ।

५४ **अनुदानको अनुगमन तथा प्रतिवेदन -** सार्वजनिक निकायबाट उपलब्ध गराईएको अनुदानको सही सदुपयोग भए नभएको एकीन गर्न अनुदान उपलब्ध गराउने निकायले समय समयमा अनुगमन गर्नुपर्दछ । यस वर्ष पालिकाले कृषि क्षेत्र तर्फ सशर्त अनुदानबाट खाद्यान्न वालिको उन्नत विउ उपयोग अनुदान कार्यक्रममा रु. ८५८८५२।००, नयाँ गहुवाली पकेट कार्यक्रममा रु.११७१८२४।००, गहुँवाली पकेट विकास निरन्तरतामा रु.५८२७०२।००धानबाली बाली प्रवर्द्धन कार्यक्रम अर्न्तगत रु.२५०००००।००, नयाँ धानवालि पकेट विकास कार्यक्रममा रु.११८८६०४।००, निशुल्क पशु स्वास्थ्य शिविरमा रु.९९९७३३।००, भेटेनरी औषधि खरिदमा रु.१७४८७४३।०० गरी आर्थिक विकासमा कुल

रु.२,९०,३९,६५४.०१ खर्च लेखेको छ। तर पालिकाबाट बितरण भएको अनुदानको सहि सदुपयोग भए नभएको सम्बन्धमा अनुगमन तथा उत्पादन तथा उत्पादकत्वमा परेको प्रभाव, उत्पादकत्वमा भएको वृद्धिदर, बजारीकरणमा पारेको प्रभाव, अनुदान प्राप्त गर्ने लाभग्राहीको बिवरण लगागत विषयमा पालिकाले कुनै अध्ययन प्रतिवेदन तथा प्राप्त उपलव्धी मापन गरेको छैन । साथै अनुदान सम्बन्धमा स्थानीय अनुदान नीति तय गरेका छैन । तसर्थ अनुगमनलाई प्रभावकारी वनाई संघ, प्रदेश तथा स्थानीय तहबाट वितरण हुने अनुदानमा दोहोरोपना नहुने गरी अनुदानग्राहीको जीबनस्तरमा सुधार आएको यकिन गरी रकमको पूर्ण सदुपयोग गराउनेतर्फ ध्यान दिनुपर्दछ ।

५५ **शिक्षक तलब -** अन्तरसरकारी वित्तीय व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ९ मा स्थानीय तहलाई स्वीकृत दरबन्दी भित्रका शिक्षकलाई तलब भत्ता वापत सशर्त अनुदान उपलव्ध गराउने व्यवस्था छ। साविकको जिल्ला शिक्षा कार्यालयबाट अनुमति प्राप्त गरी सञ्चालन रहेका र कुनै दरबन्दी तथा राहत अनुदान कोटा प्राप्त नगरेका विद्यालयलाई शिक्षक व्यवस्थापन गर्ने गरी शैक्षिक सत्र २०७८ को लागि सहयोग अनुदान दिन सकिने व्यवस्था छ। तर पालिकाले स्वीकृत दरबन्दी बेगर एंव दरबन्दी मिलान नगरि यस वर्ष निजी स्रोत शिक्षकका लागि रु. १२,२६,०००।०० (५९ जनालाई २ महिनाको) तलब भत्ता भुक्तानी गरेको पाइयो। पालिकाले विद्यालय मर्ज तथा शिक्षक दरबन्दी मिलान गर्नुको साथै शिक्षक विद्यार्थी अनुपातलाई विश्लेषण गरी विद्यार्थी चाप बढी भएको विद्यालयमा शिक्षक दरबन्दी माग गरि विद्यालयको शैक्षिक गुणस्तर कायम राख्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

५६ **न्यानो झोला कार्यक्रम -** स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयबाट जारी गरेको आर्थिक वर्ष २०७९।८० मा सशर्त अनुदान तर्फ स्थानीय तहबाट सञ्चालन गरिने कार्यक्रमहरुको मार्गदर्शनमा प्रसुतिका आधारमा अनुमान गरी न्यानो झोलाको लागि अस्पतालहरुले सार्वजनिक खरिद ऐन र नियमावली अनुसार तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार खरिद गरी सो अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट गुणस्तर परीक्षण गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । यस पालिका अन्तर्गतका बर्थिङ सेन्टरमा गत वर्षको मौज्दातको विवरण नभएको र यस वर्ष ११० थान को रु. ९८,९९९।०० खरिद गरेकोमा यस वर्ष १८७ जना प्रसुति भएको अभिलेखबाट देखिन्छ। खरिद भएका त्यस्ता झोलाहरु तोकिएको स्पेशिफिकेशन अनुसार गुणस्तर भए नभएको आधिकारिक तहबाट परीक्षण गरेको देखिएन । तसर्थ माग र आवश्यकताको वस्तुनिष्ठ आङ्कलन गरी गुणस्तरीय झोला खरिद गर्नुपर्दछ । लामो समय भण्डारण गर्दा सोको गुणस्तरमा ह्रास आउने हुनाले त्यसतर्फ समेत पालिकाले ध्यान दिनुपर्दछ ।

५७ **औषधि खरिद -** पालिकाकालाई आवश्यक पर्ने औषधिपालिकाबाट खरिद गर्नुपर्ने र तालुक निकायबाट प्राप्त हुने परिमाण यकिन गरी वार्षिक आवश्यकताको परिणाम विवरण तयार गरी पुल सिस्टमको आधारमा आपूर्ति व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ। यसवर्ष पालिकाले देहायका फर्मसँग रु. ३३,०८ ,१६९।०० को औषधि खरिद गरेको देखिन्छ।

तपशिल

बजेट उपशिर्षक	गो.भौ.नं. र मिति	औषधि आपूर्तीकर्ताको नाम	रकम
शर्सत अनुदान	८७(२०७९।०९।०१)	मेडिगोल्ड इन्टरनेशनल प्रालि लोकनथैली	१५२१६१४
पालिका स्वास्थ्य	१०(२०८०।०१।१७)	ग्लोलब ड्रग सप्लायर्स	१८५३३७१
जम्मा			३३,०८,१६९।०

आपूर्ति हुने औषधी वा अन्य सामानमा उत्पादन मिति, म्याद सकिने मिति, ब्याच नं., उत्पादक कम्पनीको नाम र निःशुल्क वितरणको लागि लगायतका सूचना उल्लेख रहेको हुनुपर्दछ । आपूर्ति भएका औषधिको म्याद सकिने मिति भण्डार दाखिला समयदेखि औषधि Self life को कम्तिमा ३/४ भाग अवधि बाँकी हुनुपर्ने तथा भण्डारमा दाखिला गर्दा समेत उल्लिखित सबै विवरण खुलाउनुपर्दछ । आपूर्ति हुने औषधी तथा औषधिजन्य सामाग्रीमा उल्लेखित सूचना पूर्ण रुपमा रहेको छैन भने औषधिको प्रयोग र मौज्दात समेत यकिन भएन । अतः पालिकाले औषधि खरिद, उपयोग र मौज्दातको अवस्था यकिन गरी औषधि खरिदलाई व्यवस्थित बनाउनुपर्दछ ।साथैखरिद गरिएका औषधी निर्धारित म्यादको नहुँदा जनस्वास्थ्यमा पर्ने प्रतिकुल प्रभाव प्रति पालिकाले ध्यान दिनुपर्ने देखिन्छ।साथै सम्झौतामा उल्लिखित अवधि भन्दा कम अवधिको औषधि आपूर्तीकर्तामाथि समेत पालिकाले नियमित अनुगमन गरि आवश्यक कदम चाल्ने तर्फ ध्यान दिनुपर्दछ।

५८ **दरबन्दी भन्दा बढी पदपूर्ती** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ को दफा ७३ मा स्थानीय तहले आफ्नो कार्यबोझ, राजस्वको क्षमता, खर्चको आकार, स्थानीय आवश्यकता र विशिष्टतासमेतलाई आधारमा लिई संगठन तथा व्यवस्थापन सर्वेक्षणको आधारमा कर्मचारीको दरबन्दीको प्रस्ताव तयार गरी सभाबाट स्वीकृत गराउनुपर्ने व्यवस्था छ।पालिका मातहतका ४ वटा स्वास्थ्य संस्था र पालिकाको समेत गरि विभिन्न पदका २६ दरबन्दी स्वीकृत रहेकोमा ४६ जना कार्यरत रहेको छ।

यसरी दुर्गम जिल्ला तथा पालिकामा दरबन्दी भन्दा न्यून कर्मचारी रहेको विद्यमान अवस्थामा यस पालिकामा दरबन्दी भन्दा २० जना बढी कर्मचारीहरु कार्यरत रहेका छन।दरबन्दी भन्दा बढी कर्मचारीहरु कार्यरत हुनाले शसर्त अनुदानबाट समेत कर्मचारीलाई पारिश्रमिक भुक्तानीमा समस्या हुने गरेको देखिन्छ।स्वास्थ्य तथा जनसंख्या मन्त्रालयको च.नं.५८५१मिति २०८०।०३।२५ को पत्रानुसार कर्मचारी समायोजन पश्चात स्थानीय तहको दोहोरो सहमतिका आधारमा कामकाजमा खटाईएका कर्मचारीहरुमध्ये स्वीकृत दरबन्दी भन्दा बढी स्वास्थ्य कर्मचारीहरुलाई तत् तत् स्थानीय तहमा मिति २०८०।०४।०१ गतेदेखि लागू हुने गरि अनिवार्य काज फिर्ता गरी मन्त्रालयमा जानकारी पठाउने गरि पत्राचार भएता पनि सो कार्यान्वयनमा देखिएन।पालिकाले मन्त्रालयको परिपत्रअनुसार स्वकृत दरबन्दी बढी बढी स्वास्थ्य कर्मचारीहरुलाई सम्बन्धित स्थानीय तहमा काज फिर्ता गरि दरबन्दी अनुसार कर्मचारी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ।

५९ **विद्यार्थी संख्याको सत्यापन** - शिक्षा तथा मावन स्रोत विकास केन्द्रको कार्यक्रम कार्यान्वयन पुस्तिका २०७९/८० ले तय गरेका कार्यक्रमहरुजस्तैः विद्यार्थी छात्रवृत्ती, दिवा खाजा, सेनिटरी प्याड, पाठ्यपुस्तक वितरण, कक्षा ८ को परिक्षा व्यवस्थापन लगायतका अनुदान वितरण गर्दा विद्यार्थी संख्यालाई आधार लिएको

छ। यसका लागि विद्यार्थी संख्या एकिन गर्नु पर्ने हुन्छ। विद्यालयबाट प्रविष्ट तथ्याङ्क (IEMIS) लाई सम्बन्धित पालिकले कक्षागत विद्यार्थीहरुको यथार्थ तथ्याङ्कसंग सत्यपन गराई विद्यार्थी संख्या एकिन गर्नु पर्दछ। यस पालिकाले सत्यपन नगरी IEMIS तथ्याङ्कको आधारमा मात्र अनुदान दिएको देखिन्छ।यसरी अनुदान दिँदा वास्तविक रुपमा नभएका तर IEMIS लगत कट्टा भईनसकेका विद्यार्थीहरुको लागि पनि अनुदान जाने जोखिम रहन्छ। पालिकले विद्यार्थी संख्यालाई आधार मानि दिइने अनुदानमा त्यस्तो अनुदान दिन पूर्व अनिवार्यरुपमा सत्यपन गराएर मात्र भुक्तानी दिने व्यवस्था गर्नुपर्दछ।

६० **सेनिटरी प्याड खरिद अनुदान** - सेनिटरी प्याड (वितरण तथा व्यवस्थापन) कार्यविधि, २०७६ को दफा ३ को उपदफा (४) मा पालिकाले सामुदायक विद्यालयमा कक्षा ६ देखि १२ सम्म अध्ययनरत छात्राको संख्यालाई भौतिक रुपमा सत्यापन गरी करिब प्रति छात्रालाई १० महिना पुग्ने गरी सार्वजनिक खरिद ऐन तथा नियमावली बमोजिम सेनिटरी प्याड खरिद गरि सामुदायिक विद्यालयहरुमा वितरण गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।यस बर्ष पालिकाले सेनिटरी प्याड खरिद शिर्षकमा रहेको बजेटबाट प्याड खरिद नगरि पालिका स्थित १८ वटा सामुदायिक विद्यालयमा प्रति सेनिटर प्याकेट रु.५३ को दरमा विद्यालयलाई कुल रु.२१५०७४०।०० निकासा दिएको छ।यसरी पालिकाले खरिद नगरि विद्यालयलाई रकम निकासा दिदा तोकिएबमोजिम खरिद ऐनको पालना नहुनुको साथै खरिदमा प्रतिस्पर्धा नभई खरिद लागत बढ्ने देखिन्छ।यसको अलावा कार्यविधिले तोकेको गुणस्तर र मापदण्ड अनुसार विद्यालयले सेनिटरी प्याड खरिद तथा वितरण गरेको सम्बन्धमा एकिन गर्न सकिएन।अत: पालिकाले कार्यविधिले तोकेको प्रकृयाअनुसार गुणस्तर सेनिटरी प्याड खरिद गरि उचित व्यवस्थापन गर्नु पर्दछ।

६१ **सोझै खरिद** - सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ८ बमोजिम प्रतिस्पर्धा सिमित नहुने गरी खरिद गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।त्यस्तै सार्वजनिक खरिद नियमावलीमा रु.१० लाखसम्मको खरिद कार्य सोझैगर्न सकिने, रु.१० लाखभन्दा माथि रु.२० लाखसम्म सिलबन्दी दरभाउपत्रबाट र सोभन्दा माथि बोलपत्रको माध्यमबाट खरिद गर्ने व्यवस्था छ।त्यस्तै सोझै खरिद कार्य गर्दा एक आर्थिक वर्षमा सीमाभन्दा बढीको खरिद गर्न नहुने एवं एउटा आपूर्तिकर्तासंग एक पटकभन्दा बढी सोझैखरिद गर्न नहुने उल्लेख छ।पालिकाहरुले यो वर्ष पूँजीगत तथा चालु किसिमका वस्तु वा सेवा खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धात्मक विधि नअपनाइको निम्नानुसार रु. २९,७२,४९५।०० को सोझै खरिद गरेको देखियो।पालिकाले खरिद ऐन तथा नियमावलीको व्यवस्था बमोजिम खरिद विधिलाई प्रतिस्पर्धात्मक एवम् पारदर्शि बनाउनु पर्दछ।

क्र सं	गोभौनं./मिति	ब उ शी नं	भुक्तानी पाउने	विवरण	भुक्तानी रकम	कैफियत
१	४४०(२०८०।३।२४)	शर्सत चालु	र्याजल ट्रेड सप्लायस टीकापुर, कैलाली	कम्प्युटर सामाग्री खरिद	९९०४४५	नमुना विद्यालय जनता मावि जानकी ४, मुनुवा

२	४४२(२०८०।३।२४)	शर्सत चालु	न्यू महतो सप्लायर्स	शिक्षण सामाग्री खरिद	९९३८३५	नमुना विद्यालय जनता मावि जानकी ४, मुनुवा
३	४४४(२०८०।३।२४)	शर्सत चालु	आयुष कम्युटर ट्रेड सप्लायर्स	इलेक्ट्रिक सामाग्री खरिद	९८८१८५	नमुना विद्यालय जनता मावि जानकी ४, मुनुवा
जम्मा					२९,७२,४९५।००	

६२ **प्रतिफलमा आधारित अनुदान कार्यक्रम** - प्रतिफलमा आधारित प्रोत्साहन अनुदान कार्यक्रम संचालन कार्यविधि, २०७७ को अनुसूची १ मा कुनै प्रकारको अनुदान प्राप्त नगरेका कृषकहरुलाई प्रति हेक्टर २० क्विन्टल भन्दा माथीगहुँ उत्पादन गरे वापत २० क्विन्टल भन्दा माथीको उत्पादनमा प्रति केजि ७ रुपौयाको दरमा अनुदान भुक्तानी गर्ने उल्लेख छ।प्रतिफलमा आधारित अनुदान कार्यक्रमको लागि प्राप्त ३१ वटा आवेदन मध्ये १३ जनालाई पालिकाले छनौट गरि भुक्तानी दिएकोमा भुक्तानी प्रकृयामा प्राविधिक त्रृटिका कारण निम्नानुसार बढी भुक्तानी हुन गएको रकम सम्बन्धित असुल हुनुपर्ने रु.

कृषकको नाम	औषत उत्पादकत्व(In gram per m2)	जग्गाको क्षेत्रफल कट्ठा (338.623 m2)	वास्तविक उत्पादन	Base Level-प्रति हेक्टर २० क्विन्टलको दरको उत्पादन(क्षेत्रफल अनुसार)	दर	भुक्तानी हुनुपर्ने परिमाण	भुक्तानी भएको	बढी भुक्तानी भएको रकम(रु.)
सोना चौधरी	478.58	10	1620.58	666.6	7	6678	8353	1675
डम्वर बहादुर रावल	424.77	20	2876.74	1333.2	7	10805	13778	2973
हरि प्रसाद चौधरी	336.66	18	2052.01	1199.88	7	5965	8086	2121
टिका कुमारी लम्साल	435.89	10	1476.02	666.6	7	5666	7191	1525
बिन्दु भण्डारी	411.48	42	5852.14	2799.72	7	21367	27416	6049
दामोदर प्रसाद महतो	400.53	20	2712.57	1333.2	7	9656	12459	2803

राम बहादुर ड. थारु	393.15	10	1331.30	666.6	7	4653	6029	1376
राम दिन चौधरी	328.4	10	1112.04	666.6	7	3118	4267	1149
राम कुमारी चौधरी	318.47	30	3235.24	1999.8	7	8648	11992	3344
पृथ्वी राज रावल	314.4	30	3193.89	1999.8	7	8359	11660	3301
कमल प्रसाद चौधरी	414.34	30	4209.15	1999.8	7	15465	19816	4351
जम्मा						122557	159462	30667
						असुल गर्नुपर्ने		३०,६६७

६३ **लागत सहभागिता** - पालिकाले आयोजना/कार्यक्रम छनौट गर्दा उपभोक्ता समितिको तर्फबाट नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्ने, नगद सहभागिता तोकिएको अवस्थामा सहभागिता वापतको रकम सम्बन्धित स्थानीय तहको खातामा दाखिला गरी सो को भौचर प्राप्त भएपछि मात्र उपभोक्ता समितिसँग योजना सम्झौता गर्नुपर्ने गर्नुपर्दछ । तर पालिकाले लागत सहभागिता सहितका लागत अनुमान तयार गरेको देखिएन् । अतः नगद लागत सहभागिता जुट्ने आयोजनालाई प्राथमिकता दिनुपर्दछ।

६४ **डी पि आर निर्माण** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०७४ को दफा ७३ मा सभा बाट स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले बजेट खर्च गर्दा नियमितता, मितव्ययिता, कार्यदक्षता, प्रभावकारिता र औचित्यता कायम गर्न आवश्यक व्यवस्था मिलाउनु पर्ने उल्लेख छ। पालिकाले निम्नानुसार परामर्श सेवा वापत आ व २०७८।७९ मा रू १४ लाख ४५ हजार, र यो वर्ष रू ४ लाख ३८ हजार समेत विगत २ वर्षमा रू १८ लाख ८३ हजार खर्च भएको देखियो। कार्यान्वयन नहुने कार्यमा डिपिआर तयार गर्ने र समयमा कार्यान्वयनमा नआउदा मुल्य वृद्दि तथा अन्य पारिस्थितिजन्य परिवर्तनका कारण औचित्य समेत समाप्त हुन सक्ने सम्भावना भएकोले कार्यान्वयन हुने तथा खरिद व्यवस्थापन हुन सम्भव भएका कार्यमा मात्र डिपिआर निर्माणमा खर्च गर्नु पर्दछ।

आ व २०७८।७९ मा खरिद गरिएका परामर्श सेवाहरु			
	परामर्श सेवाको विवरण	परामर्शदाताकोनाम	कूल खर्चरकम
१	पथरैया समर्पण चोक देखि जानकी २ पगरीपुर जोड्ने सडकको विस्तृत आयोजना प्रतिवेदन	शर्मा ईन्जिनीयरीङ कन्सलटेन्सी प्रा लि	४३५०००।००

२	कटासे खेलमैदान डिपिआर तयार गर्ने	भिजनरी डिजाइन प्रा लि काठमाडौं ।	१३१००००।००
	Total		१४४५०००।००
आ व २०७९।८० मा खरिद गरिएका परामर्श सेवाहरु			
१	ढुंगा गिटि उत्खनन संकलन कार्यका लागि आई ई ई	श्री प्रारम्भ ईन्जिनियरीङ कन्ल्टेन्सी काठमाडौं ।	४३८२००।००

६५ **सुरक्षित नागरिक आवास** - सुरक्षित नागरिक आवास कार्यन्वयन कार्यविधि २०७५ को बुदा ५(७) र ५(८) मा क्रमस पहिलो किस्ता बापत ६० प्रतिशत र दोस्रो किस्ता बापत ४० प्रतिशत रकम उपलव्ध गराउनु पर्ने व्यवस्था छ । सोही अनुसार यस पालिकाको लागि छनौट भएका लाभग्राही संख्या ३८३ को लागि प्रति लाभग्राही पचास हजारका दरले अनुदान दिने व्यवस्था भएको देखिन्छ । लेखापरीक्षणको लागि पेश भएको विवरण अनुसार गत वर्ष सम्म निम्नानुसार ३०१ लाभग्राहीहरु संग सम्झौता भएकोमा सबैले दुबै किस्ता प्राप्त गरेको देखियो भने यो वर्ष २२ जनाले अझै सम्म दोस्रो किस्ता प्राप्त गरेको देखिन्छ । वडा न ३ का १ जना र ८ का २२ लभाग्राहीहरुले अझै सम्म दोस्रो किस्ता वापतको अनुदान प्राप्त गर्न सकेको देखिएन। अत २३ जना लभाग्राहीहरुलाई दोस्रो किस्ता बापत हुने रू ४६००००।०० भुक्तानी गरी कार्यक्रम सम्पन्न गर्नु पर्दछ।

वडा	सम्झौता भएका लाभग्राही	पहिलो	दोस्रो	गत वर्ष सम्म वितरीत अनुदान		यो वर्ष दोस्रो किस्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राही	अझै सम्म दोस्रो किस्ता नपाएको लाभग्राही
				पहिलो किस्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राही	दोस्रो किस्ता प्राप्त गर्ने लाभग्राही		
१	६	३००००	२००००	६	६	०	०
२	६०	३००००	२००००	६०	६०	०	०
३	२१	३००००	२००००	२१	२०	०	१
४	२०	३००००	२००००	२०	२०	०	०
५	७	३००००	२००००	७	७	०	०
६	२४	३००००	२००००	२४	२४	०	०
७	५१	३००००	२००००	५१	५१	०	०
८	११२	३००००	२००००	११२	९०	०	२२
	३०१			३०१	२७८	०	२३

६६ **भूमिहिनलाई जग्गा -** राष्ट्रिय भूमि आयोगको काम कर्तव्य र अधिकार अन्तर्गत भूमिहिन दलित सुकुम्वासी र अव्यवस्थित बसोबासीको पहिचान र प्रमाणिकरण गरी भूमिहिन सुकुम्बासीलाई जग्गा उपलव्ध गराउने र अव्यवस्थित बसोबासलाई व्यवस्थित बनाउने उद्देश्यले गठन भएको राष्ट्रिय भूमि आयोगले स्थानीय तह मार्फत भूमिहिन दलित सुकुम्बासी र अव्यवस्थित बसोबासीको पहिचान लगत संकलन र प्रमाणिकरण गर्ने उल्लेख छ । सोहि उद्देश्यले यस पालिका अन्तर्गत समेत विगत ३ वर्ष देखि ६ जना कर्मचारी कार्यरत रहेकोदेखियो । यो वर्ष कर्मचारीको पारिश्रमिक वापत रू.२७ लाख ३० हजार ३५१ र तथ्याङ्क संकलनमा भएको रू.५ लाख समेत रू.३२ लाख ३० हजार ३५१ खर्च भएको देखियो । यस अवधिमा भएका कार्यहरुको विवरण निम्नानुसार छन । जस अनुसार सार्वजनिक जग्गाको पहिचान गर्ने र पुर्जा वितरण गर्ने नापजाँच गर्ने लगायतका मूख्य कार्यहरु भएको देखिएन ।उद्देश्य अनुसारको कार्य हुनु पर्दछ ।

विवरण	संख्या
भूमिहिन दलितको लगत संकलन	४८५
भूमिहिन सुकुम्बासीको लगत संकलन	१४२५
अव्यवस्थित बसोबासको लगत संकलन	३२३५
सार्वजनिक जग्गाको लगत संकलन	पहिचान हुन नसकेको।
पुर्जा वितरण	नभएको।
नियन्त्रण विन्दु स्थापना	नभएको।

६७ **विपद व्यवस्थापन -** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २४ मा सार्वजनिक खर्चमा एकरुपता ल्याउन र मितव्ययिता कायम गर्न गराउन खर्चको मापदण्ड तोक्न सक्ने व्यवस्था छ। पालिकाले यो वर्ष निम्नानुसार विभिन्न १७५२ जनालाई विपद व्यवस्थापन वापत रू २ करोड १४ लाख ७९ हजार उपलव्ध गराई खर्च लेखिएको देखियो। विपद व्यवस्थापन वापत उपलव्ध गराइने निर्णयलाई बढि बस्तुनिष्ट र मापदण्डमा आधारित बनाउनु पर्दछ।

विपद राहत	राहात प्राप्त गर्ने पिडीत संख्या	राहात तथा सहयोग रकम
चटयाई पीडित	६	६०००।००
बाढिपीडित प्रभावित	१७३७	२१४२००००।००
आगलागी प्रभावित	९	५३०००।००
जम्मा	१७५२	२१४७९०००।००

६८ **मालसमान तथा उपकरण खरिद -** सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को दफा १३ मा सार्वजनिक निकायले कुनै मालसामान तथा उपकरण खरिद गर्दा तयार गरिने बोलपत्र सम्बन्धी कागजातमा मालसामानको प्राविधिक स्पेशीकेसन उल्लेख गर्नु पर्ने र सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम २१ मा सोही

प्राविधिक स्पेशिफिकेशनमा आधारित भई सम्झौता गर्नुपर्ने तथा नियम ११५ मा आपुर्ति गरिएका मालसामान निर्धारित प्राविधिक स्पेसिफिकेशन बमोजिम भए नभएको निरीक्षण तथा परीक्षण गर्नु पर्नेव्यवस्था छ । पालिकाले यो वर्ष खरिद गरेका निम्नानुसार माल सामान तथा उपकरणहरुको सम्बन्धित विषय विज्ञको सहायतामा प्राविधिक स्पेशिफिकेसन तयार पारेको देखिएन भने उपयुक्त प्राविधिक विशेषता निहित रहेको भनि सम्बन्धित विषय विज्ञबाट निरक्षण समेत भएको देखिएन जसले गर्दा खरिद गरिएका सामान गुणस्तरीय तथा आवश्यक प्राविधिक विशेषता भए नभएको एकिन गर्न सकिएन । मेसिनरी उपकरण खरिद गर्दा नियमावलीको प्रावधानको पालना हुनु पर्दछ ।

क स	भौ न तथा मिति	मु अ कर भुक्तानी प्राप्त गर्ने व्यक्तिको नाम	खरिद गरिएको वस्तु तथा सेवा	भुक्तानी भएको मु अ कर रकम
१	१४.०७९.६.९	पञ्चकोशी सप्लायर्स एण्ड ईलेक्ट्रो पोईण्ट	भ्यकुम क्लिनर आइ पि क्यमारा एयर कन्डिस्नर लगायत	७७३३००
२	३५.०७९.६.९	यु की सप्लायर्स	एयर कण्डिस्नर स्टेवलाइजर आदि	४९७३१३
३	४३.०७९.६.१०	कर्णाली ईलेक्ट्रिक	बिजुलीको तार आदि विद्युतीय सामाग्री	४८८११४
४	५०.०७९.६.११	जानकी कम्प्लिट अटोकेयर	मोटरसाइकल खरिद	२२९९००
५	५३.०७९.६.१११	एल वि कम्प्युटर सेन्टर	सिसिटिभि क्यमारा आदी	९९६६६०
६	६०.०७९.६.१२	आयुष कम्प्युटर ट्रेड एण्ड सप्लयार्स	सिसिक्यामारा खरिद र जडान	१४८५००
७	७६.०७९.६.१३	एलवि विजनेस ग्रुप प्रा लि	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	९९४४०
८	७८.०७९.६.१३	टिकापुर गुड्स सप्लायर्स	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	९६०५०
९	८२.०७९.६.१३	एल वि कम्प्युटर सेन्टर	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	९३९०३
१०	८४.०७९.६.१३	सोनी गुड्स सप्लायर्स	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	९७४००

११	८७.०७९.६.१३	एल वि ट्रेड लिङ्क	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	८१५००
१२	८९.०७९.६.१३	रविन्द्र ट्रेड एण्ड सप्लायर्स	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	१३१२५०
१३	९९.०७९.६.१३	क्रियटिव आइटि सोलुसन	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	१५००००
१४	१३१.०७९.७.०४	टिकापुर गुड्स सप्लायर्स	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	१७५४८९
१५	१३५.०७९.७.०४	सोनी गुड्स सप्लायर्स	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	५८०००
१६	१८७.०७९.१२.१३	टीकापुर गुड्स सप्लायर्स	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	६६६७०
१७	२४९.०८०.०२.१८	युकी सप्लायर्स	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	२५३१२०
१८	२५५.०८०.०२.२१	एल वि कम्प्युटर सेन्टर	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	५४९१८०
१९	२५७.०८०.०२.२१	संजय ट्रेड एण्ड सप्लायर्स	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	३८६१९९
२०	४०९.०८०.०३.२४	मुबी कम्प्युटर एण्ड मोबाइल सेन्टर	मोबाईल खरिद	९५५००
२१	८०.०७९.६.१३	ल्याम्प ट्रेडर्स	विद्युतीय सामाग्रि	९६४४५
२२	३६९.०८०.०३.२२	सोनी गुड्स सप्लायर्स	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	३५२००
२३	२७०.०८०.०३.२२	टिकापुर गुड्स	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	९७७४५
२४	२७३.०८०.०३.२२	आयुष कम्प्युटर ट्रेड एण्ड सप्पायेरास	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	९८७६२

२५	३७८.०८०.०१.१०	मुन ईलेक्ट्रिक वर्ल्ड	विद्युतीय सामाग्रि	७५०००
२६	३९९.०८०.०३.२३	स्काई कम्प्युटर	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	१४८७००
२७	४००.०८०.०३.२३	टिकापुर गुड्स सप्लायर्स	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	९९४००
२८	४०३.०८०.०३.२३	एलबी बिजनेस ग्रुप	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	९९४४०
२९	४०५.०८०.०३.२३	एलबी बिजनेस ग्रुप	कम्प्युटर जन्य सामाग्री खरिद	२४९५६०
३०	३५३.०८०.०२.२१	विद्युतीय सामाग्री खरिद	मा कर्णाली ईलेक्ट्रिक	८०६०८५।००

६९ **सुदूरपश्चिम प्रदेश पुर्वधार विकास कार्यक्रम -** सुदूरपश्चिम प्रदेश पुर्वाधार विकास कार्यक्रम सञ्चालन कार्यविधि नियमावली २०७६ को बुदा न ७ मा आयोजना छनौट गर्दा सम्भव भएसम्म एक आर्थिक वर्षभित्र कार्यान्वय गर्न सकिने आयोजना छनौट गर्नुपर्ने तर एक आर्थिक वर्षमा सम्पन्न हुन नसक्ने अवस्थामा स्थानीय तहले आफ्नो योजनामा समावेस गरी बहुवर्षीय योजनाको रुपमा कार्यान्वयन गर्न सक्ने व्यवस्था छ। त्यसै गरी बुदा न १० मा प्रदेश सभाका सदस्यको कार्यकाल समाप्त भए पनि आयोजना कार्यान्वयनको लागि रकम निकासा गर्न बाधा नपर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले खैरीपुर देखि भोक्सी कालोपत्रे कार्यक्रममा सुदूरपश्चिम प्रदेश पुर्वधार विकास कार्यक्रम अन्तर्गत छनौट भई २०७७।१२।२७ मा स्वीकृत भएको देखियो । उक्त आयोजनाको लागि रसुन निर्माण सेवासंग मिति २०७८।२।३० मा २०७८।३।२५ सम्म सम्पन्न हुने गरी रू २०८०२७५।०० मा सम्झौता भएकोमा पटक पटक गरी २०८०।९।३० सम्म म्याद थप भएको देखियो। यस योजनाको लागि रू ८०९२९३।०० सबै पालिकाको स्रोतबाट खर्च भएकोमा प्रदेशबाट सोको लागि कुनै रकम निकासा भएको देखिएन। निर्माण कार्यमा भएको ढिलाईको कारणले प्रदेशबाट रकम निकासा नभएको भनिएतापनि उल्लिखित कार्यविधिमा योजना सम्पन्न हुनु पर्ने कुनै बाध्यकारी अवधि नरेहको र प्रदेश सभाको कार्यकाल समाप्त भए पनि निकासा हुन सक्ने व्यवस्थाको आधारमा प्रदेश संग पहल गरी पालिकाबाट भएको खर्चको सोधभर्ना हुनु पर्दछ।

सोधभर्ना नलिएको	८,०९,२९३

७० **अनुगमन -** सुदूरपश्चिम प्रदेश विशेष अनुदान सम्बन्धि कार्यविधि २०७९ को बुदा न १२ मा अनुदानबाट संचालन हुने आयोजना प्रभावकारी रुपमा लक्षित प्रतिफल प्राप्त हुने गरी संचालन भए नभएको सम्बन्धमा सम्बन्धित स्थानीय तहको प्रमुखको नेतृत्वमा गठित समितिले नियमित अनुगमन गर्नु पर्ने र सोको चौमासिक रुपमा प्रगति प्रतिवेदन प्रदेश नीति तथा योजना आयोगले तोकेको विद्युतीय प्रणालीमा प्रविष्टि गरी सम्बन्धित

मन्त्रालय, नेपाल सरकारको सम्बन्धित विषयग मन्त्रालय, प्रदेश नीति तथा योजना आयोग, प्रदेश कोष तथा लेखा नियन्त्रक कार्यालय र जिल्ला समन्वय समिति समक्ष पेश गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । त्यसैगरी अनुदानबाट संचालित योजनाहरुको गुणस्तरको सम्बन्धमा लाभान्वित वर्ग र समुदाय तथा सार्वजनिक सुनुवाई मार्फत नागरिक समाजबाट समेत निगरानी गर्ने प्रणालीको विकास गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाबाट निम्नानुसार योजनाहरु विशेष तथा समपुरक अनुदान अन्तर्गत संचालन भएकोमा उल्लिखित कार्यविधिमा भएको व्यवस्था बमोजिम नियमित अनुगमन गरी अनुगमन तथा प्रगति विवरण सम्बन्धित निकायहरुमा पठाइने प्रणालीको विकास गरेको छैन। त्यसै गरी नागरिक समाज तथा सार्वजनिक सुनुवाई मार्फत निगरानी हुने प्रणलीको विकास गरेको देखिदैन। तसर्थ कार्यविधिमा भएको व्यवस्थाको पालना गरी संचालित योजनाको गुणस्तर तथा सोबाट प्राप्त हुने लाभमा अभिवृद्धि गराउनु पर्दछ।

क स	स्रोत	संचालित योजनाहरु	बजेट खर्च
१	प्रदेस समपुरक अनुदान	अमौरा जादुपुर सडक कालोपत्रे	५१८०९८।००
२	प्रदेश विशेष अनुदान	दुर्गौली चोक देखि शहिद गेट नाली निर्माण	१९६२८५१
		शहिद गेट जानकी ७ नाली निर्माण	३६६००७५।००
३	संघीय समपुरक अनुदान	पहाडिपुर फायरलाइन सडक स्तरोन्नति	२३४००००।००
४	संघय बिशेष अनुदान	राष्ट्रिय मा वि भवन निर्माण	७०८३१९९।००

७१ **रकमान्तर**-स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन २०४७ को दफा ७९ मा कार्यपालिकाले स्वीकृत वार्षिक बजेटको अधिनमा रहि कुन शिर्षकबाट पुँजिगत शिर्षकमा पच्चिस प्रतिशतमा नबढाई रकमान्तर गर्न सक्ने व्यवस्था छ । ऐनको उल्लिखित व्यवस्थाले चालुबाट पुँजिगत तथा पुँजिगतबाट पुँजिगत शिर्षक मै रमान्तर गर्ने कल्पना गरेको देखिन्छ । यो वर्ष कार्यपालिकाले ४१ चालु तथा पुँजिगत शिर्षकबाट विभिन्न ५८ कार्यक्रममा रू ७९ लाख ५२ हजार ६८२ रकमान्तर गरेको देखीयो । जुन कूल बजेट रू ६९ करोड ४९ लाख ५५ हजारको १.१५ प्रतिशत हुन जान्छ । यस मध्ये निम्नानुसार चालु शिर्षकबाट चालु शिर्षकमै रकमान्तर गरेको देखियो । तसर्थ चालु शिर्षकमा रकमान्तर गर्ने कार्य नियन्त्रण हुनुपर्दछ।

क स	संशोधित शिर्षक	बजेट रकम
१	वडा सत्र संचालमा खाजा खर्च	५००००।००
२	मेलमिलापकर्ताहरुलाई पोशाक वितरण	१२५०००।००

३	बालश्रम मुक्त स्थानीय तह घोषणा कार्यक्रम	२०००००।००
४	वडा स्तरीय विभिन्न संस्कृति कार्यक्रम	९००००।००
५	वडाका दलित जेष्ठ नागरिक एकल महिला तथा अपाङ्ग भएका समुहलाई झुल वितरण	१७५०००।००

७२ **अन्य संस्थाको खर्च** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता मितव्यिता प्रभावकारिता कार्य दक्षता र औचित्यता समेतको आधारमा खर्च गर्नु पर्ने व्यवस्था छ ।त्यसै गरी आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन २०७६ को दफा २४ मा सरकारी रकम खर्च गर्दा निश्चित लक्ष्य तथा मापदण्ड तोकी खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले आफ्नो कार्य क्षेत्र भन्दा वाहिरको कार्यालय तथा संघ संस्थाको लागि बजेट विनियोजन गरी गरिएको निम्नानुसार खर्च मितव्ययी र बजेट प्रभावकारी भएको देखिएन पालिकामा यस्तो प्रकृतीको खर्चले थप व्ययभार वढ्दै जाने देखिन्छ।यस्तो प्रकृतीको खर्चमा नियन्त्रण गर्नुपर्दछ।

क स	विवरण	खर्च रकम
१	टिकापुर जेसिस	१०००००।००
२	ग्रामिण विद्युत जिल्ला सहकारी संस्था	३६०००।००
३	परागीपुर युवा समाज	१५०००।००
४	अरुण क्लव जानकी	१५०००।००
५	मालपोत कार्यालय टीकापुर	२३२३६१।००
जम्मा		३९८३६१।००

७३ **प्रदेश कानुनको कार्यान्वयन** - अन्तर सरकारी वित्त व्यवस्थापन ऐन, २०७४ को दफा ३ मा स्थानीय तहले स्थानीय कानून बमोजिम अनुसूची ३ मा उल्लिखित कर तथा तथा गैर कर लगाउन र उठाउन सक्ने व्यवस्था छ । साथै ऐनको अनुसूची ३ मा स्थानीय तहले सवारी साधन कर, मनोरञ्जन कर, विज्ञापन कर, पर्यटन शुल्क आदि कर संकलन गर्दा प्रदेशले तोकेको उल्लिखित कर समेत संकलन गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। पालिकाले उल्लिखित कर अधिकारलाई कार्यान्वयनमा ल्याई कर संकलन गर्न सकेको देखिएन । कमसेकम प्रदेशले तोकेको दर सम्म असुल गर्ने राजस्व संकलन नीति कार्यान्वयन ल्याई स्थानीय कराधिकार फराकिलो बनाउन पालिकाको ध्यान दिनु पर्दछ ।

७४ **विज्ञापन कर** - नेपालको संविधानको अनुसूची ९ को बुदा न ४ मा विज्ञपन करको अधिकार क्षेत्र स्थानीय तहलाई तोकिएको छ । सुदूरश्चिम प्रदेश आर्थिक ऐन २०७९ को दफा ५ मा विज्ञापन कर लगाउन र

उठाउन पाइने अधिकार स्थानीय तहलाई दिइएको छ । सामाजिक संजाल मार्फत हुने विज्ञापनलाई कानूनको दायरामा ल्याउन सकिएको देखिएन । पालिकाको आर्थिक ऐन २०७९ मा होर्डिङ् वोर्ड ब्यानर तथा माईकिङ् मार्फत गरिने विज्ञापनलाई मात्र कर लगाउने व्यख्या गरिएको भए पनि यो वर्ष विज्ञापन कर असुल गरेको देखिएन । त्यसै गरी पालिकाले सामाजिक सञ्जाल फेसबुक युट्युव ईन्सग्राम जस्ता विद्युतीय संजाल मार्फत गरिने विज्ञापनलाई करको दायरामा ल्याउन सकिएको देखिएन । समाजिक सञ्जाल तथा विद्युतीय प्लाटफर्म मार्फत गरिने विज्ञापनहरुला समेतलाई आर्थिक ऐनले समेटी उपयुक्त प्रणालीको विकास गरी करको दायरा फराकिलो बनाउनु पर्दछ ।

७५ **दुविधायुक्त कानुनी व्यवस्था** - सुदूरपश्चिम प्रदेश आर्थिक ऐन २०७९ को दफा ८ मा प्रदेश भित्रको माटो ढुङ्गा गिटी बालुवा र दहत्तर बहत्तरको संकलन प्रदेशले तोकेको दरमा स्थानीय तहले कर संकलन गर्ने र संकलित उक्त करको ४० प्रतिशतले हुने रकम मासिक रुपमा प्रदेश संचित कोषमा प्रत्येक महिना समाप्त भएको १५ दिन भित्र जम्मा गरी सोको विवरण आर्थिक मामिला मन्त्रालयमा पठाउनु पर्ने व्यवस्था छ । स्थानीय तहले त्यसरी कर संकलन गर्नु अघि प्रचलित कानून बमोजिम आवश्यक पर्ने स्वीकृत वातावरणीय अध्ययन प्रतिवेदन प्रदेश सरकारको सम्बन्धित मन्त्रालय समक्ष पेश गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ६२क मा स्थानीय तहले आफ्नो क्षेत्र भित्रको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन तथा प्रारम्भिक वातावरणीय परीक्षणबाट तोकिएको परिमाणमा स्लेट ढुङ्गा गिटि वालुवा एवम् माटोजन्य वस्तु विक्री गर्न सक्ने र सो विक्री वापत प्राप्त रकम स्थानीय संचित कोषमा जम्मा गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यो वर्ष ढुंगा गिटी वालुवा वापत रू ३४३६०७१।९६ संकलन गरेकोमा स्थानीय सरकार संचालन ऐनको व्यवस्थालाई आधार लिई कुनै पनि रकम प्रदेश संचित कोषमा पठाएको देखिएन । कानुनी व्यवस्थाहरु एक आपसमा बाझिने गरी बनाएको अवस्थाले प्रदेश आर्थिक ऐन कार्यान्वयन हुन सकेको देखिएन । कानूनी व्यवस्थामा आवश्यक सुधार ल्याउनु पर्दछ ।

७६ **सामुदायिक वन क्षेत्रको वन पैदावर विक्री** - स्थानीय सरकार संचालन ऐन २०७४ को दफा ६२ख मा सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिले वन पैदावार विक्री तथा उपयोग सम्बन्धी आफ्नो वार्षिक कार्ययोजना बनाई गाउँपालिका तथा नगरपालिकाबाट स्वीकृत गराउनु पर्ने र सोही बमोजिम वन पैदावार विक्री वापत प्राप्त हुने रकमको दश प्रतिशत रकम सम्बन्धित स्थानीय तहको संचित कोषमा जम्मा गर्नु पर्ने व्यवस्था छ। त्यसै गरी वन ऐन २०७६ मा वन पैदावार भन्नाले काष्ठ तथा गैर काष्ठ वस्तु र ढुंगा माटो नदि जन्य र खनिज जन्य पदार्थ समेतलाई सम्झनु पर्ने व्यवस्था उल्लेख छ । पालिका अन्तर्गतका सामुदायिक वन उपभोक्ता समितिहरुले वन पैदावार विक्री गर्ने गरेकोमा पालिकाको संचित कोषमा नियमानुसार दाखिला हुनु पर्ने कुनै रकम दाखिला भएको अवस्था देखिदैन । यस सम्बन्धमा अनुगमन गरी सामुदायिक वन उपभोक्ताहरुको वन पैदावार विक्रीको आय नियमानुसार पालिकाको संचित कोषमा दाखिला हुनु पर्दछ ।

७७ **नदि जन्य पदार्थमा रोयल्टी** - घुराई नदीबाट नदिजन्य पदार्थ उत्खनन् गर्ने उद्देश्यले गरिएको वातावरणीय प्रभाव मूल्याङ्कन प्रतिवेदनमा ८०७७० घन मिटर उत्खनन गर्न मिल्ने उल्लेख छ । पालिकाले सोही परिमाणलाई आधार लिएर ठेक्का लगाउनु पर्दछ । तर पालिकाले यो वर्ष पालिकाले आफ्नै कर्मचारी परिचालन मार्फत सोझै रू ३४३६०७१।९६ असुल गरिएको आधारमा २८६३४ घन मिटर परिमाण उत्खनन गरिएको देखियो। यस पालिका क्षेत्रका नदिहरुबाट के कति नदिजन्य पदार्थ उत्खनन हुन बाकी रहेको सम्बन्धमा

केहि उल्लेख गरिएको छैन । के कति नदिजन्य पदार्थ उत्खनन हुन बाकी रहेको सो समेत अनुगमन गरी उत्खनन भएको परिमाण सुनिश्चित गर्नु पर्दछ ।

७८ **सोझै खरिद** - सार्वजनिक खरिद ऐन २०६३ को दफा ८(२) मा यस ऐन अन्तर्गत बनेको नियम बमोजिम खरिद गर्दा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने गरी टुक्रा टुक्रा गरी खरिद गर्नु हुदैन भन्ने उल्लेख छ । त्यसै गरी सार्वजनिक खरिद नियमावली २०६४ को नियम ३ मा खरिदलाई बढि सुविधाजनक समुहमा विभाजन गर्ने वा प्याकेजमा समावेश गर्ने व्यवस्था छ । नियमावलीको नियम ८५ मा एक आर्थिक वर्ष भित्र एकै पटक वा पटक पटक गरी सीमा भन्दा बढी रकमको एउटै व्यक्तिबाट सोझै खरिद गर्न नहुने व्यवस्था छ । नियम ८ मा खरिद योजना बनाउदा खरिदको सम्भावित प्याकेज बनाउनु पर्ने र नियम ९ मा खरिद सम्बन्धी सम्पुर्ण काम एउटै सम्झौताबाट हुन सक्ने नसक्ने एकिन गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । यो वर्ष पालिकाले निम्नानुसा एउटै प्रकृतिका मालसामान तथा निर्माण कार्यहरुलाई एउटै प्याकेजमा समावेश गरी खरिदलाई प्रतिस्पर्धात्मक बनाउन सकिने अवस्था हुदा हुदै पनि विभिन्न फर्म तथा व्यक्तिहरुबाट ह्युम पाईप खरिदमा रू २१ लाख ५९ हजार ६९१ र सडक कालोपत्रे गर्ने कार्यमा रू ४३ लाख २३ हजार २७९ टुक्रा पारी खरिद गर्नुका साथै कूल रू १ करोड ९ लाख २८ हजार ३१२ को मालसामान तथा निर्माण कार्य सोझै खरिद गरेको देखियो । सोझै खरिद हुदा लागत अनुमानकै हाराहारीमा सम्झौता हुने भएकोले मु अ कर तथा ओभरहेड पनि जोडेर भुक्तानी हुदा निर्माण कार्य उपभोक्ता मार्फत भएको भन्दा पनि महंगो हुने र मालसामान खरिदमा समेत प्रतिस्पर्धा नहुने अवस्था देखियो । सार्वजनिक निकायले खरिदमा प्रतिस्पर्धा सीमित हुने कुनै पनि कार्य गर्नु हुदैन । अत नियमावलीले तोकेको सीमा भन्दा बढि रकमको खरिद कार्यलाई टुक्रा पारी गरिएको खरिद भएको नियम सम्मत मान्न नसकिएकोले नियमित गर्नु पर्ने रू

क्र स	खरिद गरिएको वस्तु तथा सेवा	आपुर्तिकर्ता व्यक्तिको नाम	भुक्तानी रकम
१	ह्युम पाइप खरिद	दक्षिण महाकाली निर्माण सेवा	३४४००६
२	ह्युम पाइप खरिद	चक्रेश्वरी होमपाइप उद्योग	५८२२८९
३	ह्युम पाइप खरिद	भागेश्वरी ह्युम पाइप ई प्रा लि	१४९८३८
४	ह्युम पाइप खरिद	जय हनुमान निर्माण सेवा	३४५०७७
५	ह्युम पाइप खरिद	सुविधा सम्पन्न निर्माण सेवा	५१९१३८
६	ह्युम पाइप खरिद	राज निर्माण सेवा	२१९३४३
	ह्मम पाइप खरिद	रोशन एण्ड उमेस निर्माण सेवा	३८००५५
		जम्मा	२१५९६९१
१	सडक कालोपत्रे	शिबु निर्माण सेवा	५२३७२२.६

२	सडक कालोपत्रे	जय हनुमान निर्माण सेवा	९४८१८४.३२
३	सडक कालोपत्रे	रुद्र कन्स्ट्रक्सन	९४८४१७.०७
४	सडक कालोपत्रे	के एस कन्स्ट्रक्सन	९५५४०५.७४
५	सडक कालोपत्रे	आशिष कन्स्ट्रक्सन	९४७५५०
		जम्मा	४३२३२७९.७३
१	सडक मर्मत	शिबु निर्माण सेवा	३५१४९३.०५
२	सडक मर्मत	निदिम निर्माण सेवा	१९००८७.५८
३	छ्याना सहित ट्रेविज निर्माण	रसुन निर्माण सेवा	३७६७८९.९३
४	भवन मर्मत तथा रङ्ग रोगन	रसुन निर्माण सेवा	३८२१०३.३२
५	साईकल पार्कीङ्निर्माण	राज निर्माण सेवा	८३९८१५.४
६	ट्रस्ट निर्माण	सुविधा सम्पन्न निर्माण सेवा	१६०६८६.८४
७	फुटवल पोष्ट निर्माण	शिव संकर सटर ग्रिल उद्योग	८५१७३.७८
८	ट्रेविज निर्माण	जे एण्ड पी ब्रदर्स बिल्डर्स	१९००८७.५८
९	वडा कार्यालय भवन पेटि तथा ग्रील जडान	गोरखनाथ कन्स्ट्रक्सन एण्ड मर्चेण्डाइजर प्रा लि	४७२३७९
१०	लायकपुर अधुरो मन्दिर निर्माण	मालिका मष्टा निर्माण सेवा	४५६२२४
११	कलरीषा सिचाई भवनको कल्वर्ट निर्माण	डिजे मालिका निर्माण सेवा	७५३३९४

१२	कार्यालयको अल्मोनीयम पार्टेशन	टिकापुर अल्मोनीयम एण्ड स्टिल हाउस	१८७१०७
जम्मा			४४४५३४१
कुल जम्मा			१०९२८३१२
		अनियमित भएको	६४,८२,९७०.७३

७९ **आन्तरिक आयको परिक्षण -** आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन २०७६ को दफा ५९ मा जुनसुकै माध्यमबाट प्राप्त भएको राजस्व रकम स्वीकृत राजस्व वर्गिकरण र व्यख्या बमोजिम लगति तथा हसवली राजस्व आम्दानी दाखिला गरी दोहोरो लेखा प्रणालीको सिद्दान्त अनुसार राजस्व लेखा अद्यावधिक गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यो वर्ष सुशासन नामक सुचना प्रणालीको माध्यमबाट कुल राजस्व रू. १२२५७२४१।०० देखाएकोमा पालिकाले संचालन गरेको सुत्र नामक सफ्टवेयरको माध्यमबाट रू ३२२३३०८७।०० (संघीय तथा प्रादेशबाट हुने बाँडफाटबाट प्राप्त हुने राजस्व रकम बाहेक) देखाएको छ । सुत्र तथा सफ्टवेयर दुबै प्रणालीको माध्यमबाट राजस्वको शिर्षक अन्तर्गतको विस्तृत विवरण तथा सम्बन्धित शिर्षकमा दाखिला गर्ने व्यक्तिको सुचि तथा रकमगत विवरण प्राप्त हुन सकेन । त्यसै गरी सुत्र र सुशासन सफ्टवेयरबाट प्राप्त विवरण पनि एक आपसमा भिडान हुन सक्दैन । तसर्थ पालिकाले राखेको राजस्वको हिसावको यथार्थता सुनिश्चित हुन सकेन। राजस्व सम्बन्धी खण्डिकृत र एकिकृत सबै सूचना प्राप्त हुने गरी हिसाव अद्यावधिक हुनु पर्दछ।

क्र स	सुशासन सफ्टवेयर अनुसार		सुत्रसफ्टवेयर अनुसार	
	शिर्षकको नाम	रकम	शिर्षककोनाम	रकम
१	भुमिकरमालपोत कर	२८६७९०८	एकिकृत सम्पत्ति कर	९९०४००
२	व्यवसाय कर	६९१२००	भुमिकर मालपोत कर	३२३९९१९
३	सवारी साधनकर	१९०००	घर जग्गा रजिष्ट्शन दस्तुर	१६३८२९२७
४	बहालबिटौरी कर	६१२७४	बहाल कर	८१०३४१
५	अन्यप्रशासनिक सेवा शुल्क दस्तुर	२६१०५७३	बहाल बिटौरी कर	३४७०७३०
६	न्यायिकदस्तुर	४१५५	सवारी साधन कर साना सवारी	१७०००

७	घर बहाल कर	६७४५५९	कृषि तथा पशुजन्य वस्तुको व्यवसायिक कारोवारमा लाग्ने कर	२१७४१
८	सम्पत्तिकर घरजग्गा कर	९८५४००	सरकारी सम्पत्तिको बहालबाट प्राप्त आय	५२०००
९	सिफारिसदस्तुर	१४४७४४५	कृषि उत्पादनको विक्रीबाट प्राप्त रकम	७७८२७
१०	घरनक्सापास दस्तुर	४९५१७५	सरकारी सम्पत्तिको बिक्रीबाट प्राप्त आय	४०००
११	अन्यदस्तुर पशुपंछि उपचार सेवा	७५६८५	अन्य सेवा शुल्क तथा बिक्रि	१९३७१
१२	अन्यदस्तुर जग्गा रेखाङ्कन	३८०००	न्यायिक दस्तुर	४१००
१३	नाताप्रमाणित	३७३६३०	अन्य प्रशासनिक सेवा शुल्क	२२५९६७९
१४	अन्यदस्तुर घरबाटो प्रमाणित	६९७३५०	नक्सापास दस्तुर	४९३४२५
१५	व्यक्तिगतघटना दर्ता दस्तुर	७२६०५०	सिफारिस दस्तुर	१४२३३६३
१६	अन्यदस्तुर काठ दाउरा विक्री दस्तुर	४०००	व्यक्तिगत घटना दर्ता दस्तुर	८५०९७८
१७	अन्यदस्तुर गाडि भाडा दस्तुर	२१२६४	नाता प्रमाणित दस्तुर	३७६२६५
१८	नदिजन्यपदार्थको बिक्री कर	३७४०७३	अन्य दस्तुर	१६४८५२१
१९	प्रशासनिकदण्ड जरिवाना र जफत	९०५००	प्रशासनिक दण्ड जरिवाना र जफत	९०५००
२०			अन्य राजस्व	५२२४
२१			व्यवसाय कर	६९२२०१
जम्मा		१२२५७२४१	जम्मा	३२२३३०८७

८० **सवारी साधन मर्मत** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ९६ मा मालसामान मर्मत गराउदा सार्वजनिक निकायले आफ्नै मर्मत केन्द्र वा वर्कसप भएको अवस्थामा आफ्नै मर्मत केन्द्र तथा वर्कसपबाट गराउनु पर्ने र नभएको अवस्थामा यस नियमावलीमा भएको व्यवस्था बमोजिम लागत अनुमान तयार गरी नियमावलीमा भएको प्रावधान अनुशरण गरी खरिद गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले निम्नानुसार सवारी

साधन मर्मत गराउदा आफ्नो मर्मत केन्द्र नभएको अवस्थामा नियमावलीमा भएको व्यवस्था अनुरुप लागत अनुमान स्वीकृत गराई खुला र प्रतिस्पर्धात्मक मुल्यमा मर्मत सेवा खरिद गर्नु पर्नेमा सोझै खरिद गरी रू २१२४३८४।०० भुक्तानी भएको देखियो । तसर्थ नियमावलीमा भएको व्यवस्था अनुरुप मर्मत सेवा खरिद गर्न पालिकाको ध्यान जानु पर्दछ ।

क्र स	मर्मत भएको सवारी साधन	मर्मतकर्ता व्यक्ति	मर्मत रकम
१	बा १ झ ७१९८	सीता अटो पार्टस एण्ड स्टोर्स	२१८६५५।००
२	बा १ झ ७१९८	सीता अटो पार्टस एण्ड स्टोर्स	१२१९१५।००
३	बा १ झ ७१९८	नेपाल अटो ट्रेडर्स	३८७४८८।००
४	से १ झ २९७	सीता अटो पार्टस एण्ड स्टोर्स	३४११९१।००
५	से १ झ २९७	नेपाल अटोपार्टस एण्ड स्टोर्स	८९९९५।००
६	से १ झ ११७	नेपाल अटोपार्टस एण्ड स्टोर्स	९८३१०।००
७	से १ झ ११७	नेपाल अटोपार्टस एण्ड स्टोर्स	८७१२३।००
८	से १ झ ११७	नेपाल अटोपार्टस एण्ड स्टोर्स	८२४३३।००
९	मोटरसाइकलहरु	जानकी कम्प्लिट अटोकेयर प्रा लि	२५५००४।००
१०	मोटरसाइकलहरु	सेती मोटरसाइकल अटो सर्भिस	१८०४३०।००
११	मोटरसाइकलहरु	सेती मोटरसाइकल अटो सर्भिस	२४६९०।००
१२	मोटरसाइकलहरु	सेती मोटरसाइकल अटो सर्भिस	१८९१००।००
१३	मोटरसाइकलहरु	सेती मोटरसाइकल अटो सर्भिस	४८०५०।००
	जम्मा		२१२४३८४।००

८१ **ल्याव परीक्षण** - Standard Specification of Road and Bridge works, 2073 को बुदा नं ५१० को टेवुल न ५.२ मा सडक तथा पुल सम्बद्द निर्माण कार्यको न्यूनतम परीक्षण संख्या तोकिएको छ । यसै मापदण्डले निर्माण कार्यको भुक्तानी गर्दा फ्रिक्वीन्सी अनुसारको परीक्षण पुरा भएको हुनु पर्ने व्यवस्था उल्लेख छ । जस अनुसार निर्माण कार्यको परिमाणको आधारमा ल्याव तथा अन्य परीक्षण गरी गुणस्तर सुनिश्चित गरेर मात्र निर्माण कार्यको भुक्तानी गर्नुपर्ने हुन्छ । कार्यालयले यो वर्ष गरिएका केही कार्यको नमुना परीक्षण गर्दा सडक विभागले तोकेको उल्लिखित मापदण्ड अनुसार परिक्षण संख्या पुगेको देखिएन । जसले गर्दा

गुणस्तर नियन्त्रण पालना नियमानुसार भएको छ भन्न सकिने अवस्था देखिएन । उल्लिखित मापदण्डमा तोकिए अनुसार निर्माण कार्यको परीक्षण गरी गुणस्तर सुनिश्चत हुनु पर्दछ ।

योजनाको नाम	कामको प्रकृति	निर्माण व्यवसायी वा उ स को नाम	भुक्तानी रकम	कैफियत
आइते दमाई हुदै कालिका प्रा वि जाने सडक कालोपत्रे	सडक सब वेस, वेस कोर्स तथा कालोपत्रे	जय हनुमान निर्माण सेवा	९४८१६४।००	फिल्ड डेन्सिटी, ग्राभेल ग्रेडेसनलगायतको ल्याब परिक्षण प्रतिवेदन पेश नभएको ।
टीकापुर डुडेझारी सडक देखि उत्तरपुर्व हिमालय मा वि हुदै फायरलाइन सडक कालोपत्रे	सडक सब वेस, वेस कोर्स तथा कालोपत्रे	आशिष कन्स्ट्रक्सन	९४७५५०।००	फिल्ड डेन्सिटी, ग्राभेल ग्रेडेसनलगायतको ल्याब परिक्षण प्रतिवेदन पेश नभएको ।
सरस्वति मल्लको घर देखि अधुरो सडक कालोपत्रे	सडक सब वेस, वेस कोर्स तथा कालोपत्रे	शिवु निर्माण सेवा	५२३७२२।००	फिल्ड डेन्सिटी, ग्राभेल ग्रेडेसनलगायतको ल्याब परिक्षण प्रतिवेदन पेश नभएको ।
तिकुलीगाड हिम्मतपुर र भर्षा सडक स्तरोन्नति	सव वेस सम्मको कार्य	उपभोक्ता समिति	५९४८७२।००	फिल्ड डेन्सिटी लगायतको ल्याब परिक्षण प्रतिवेदन पेश नभएको ।
अमौरा जादुपुर सडक कालोपत्रे	सडक सब वेस, वेस कोर्स तथा कालोपत्रे	अनुरोध कन्स्ट्रक्सन	५१८०९८।००	ग्राभेल ग्रेडेसनलगायतको ल्याब परिक्षण प्रतिवेदन पेश नभएको ।

८२ **सम्झौताको कार्यान्वयन** - सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ को दफा ५९(७) र ५९ (७) मा खरिद सम्झौता बमोजिम कार्य सम्पादन नगरेमा वा सम्झौता बमोजिम प्रगति नदेखिएमा खरिद सम्झौता अन्त्य गरी यदि निर्माण व्यवसायीको कारणले सम्झौता अन्त्य हुन गएको अवस्थामा निजको पुरै धरौटी जफत गरी बाकी काम निर्माण व्यवसायीको खर्चले सम्पन्न गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । त्यसैगरीसार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम १२० मा सम्बन्धित निर्माण व्यवसायीले सम्झौताको अवधि भित्र निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न भरमग्दुर प्रयास गरेको, सार्वजनिक निकायले उपलव्ध गर्नु पर्ने कुनै कुरा उपलव्ध नगराएको वा कावु बाहिरको कुनै परिस्थिति सृजना भइ समयमा काम सम्पन्न गर्न नसकिएको अवस्था जाँचबुझ गर्दा देखिएमा नियमानुसार म्याद थप गर्न सक्ने व्यवस्था छ । यस पालिकाको निम्नानुसार सडक निर्माण कार्यको सम्झौता अवधि पटक पटक गरी शुरु सम्झौता अवधि भन्दा ४१ प्रतिशत देखि २४०० प्रतिशत सम्म थप हुदा समेत

कार्य सम्पन्न भएको अवस्था छैन । मिति २०८० असार ७ गते गाँउ सभाबाट निम्नानुसार सबै गत विगत वर्षमा सम्झौता भएका र ठेक्काको सम्झौता अवधि सकिएकाहरुको एकमुष्ठ २०८०।९।३० सम्म म्याद थप भएको र २०८०।६।३० पश्चात पुर्व निर्धारित क्षतिपुर्ति लिने गरि निर्णय भएको छ । नियमावलीको उल्लिखित व्यवस्थामा निर्माण व्यवसायीले निर्माण कार्य सम्पन्न गर्न भरमग्दुर प्रयास गरेको, सार्वजनिक निकायले उपलव्ध गर्नुपर्ने कुनै कुरा उपलव्ध नगराएको वा कावु बाहिरको कुनै परिस्थिति सृजना भइ समयमा काम सम्पन्न गर्न नसकिएको अवस्था जाँचबुझ गर्दा देखिएमा मात्र म्याद थपको प्रक्रिया अगाडि बढाउन सकिने व्यवस्था भएकोमा यहाँ त्यस्तो अवस्था देखिदैन । कुनै विशेश कारण समेत नखोली एकमुष्ठ भएको म्याद थप नियम सम्मत देखिदैन । साथै २०८० असोज ३० देखि लेखापरीक्षण हुदाको अवस्था मिति २०८० पौष मसान्त सम्मको अवधि ९० दिनको निम्नानुसार पुर्व निर्धारित क्षतिपुर्ति सम्बन्धितबाट असुल गर्नु पर्दछ ।

योजनाको नाम	ठेकेदारको नाम	सम्झौता रकम	सम्झौता मिति	शुरु सम्झौता अवधि	म्याद थप भएको अवधि	म्याद थप प्रतिशत	पुर्व निर्धारित क्षतिपुर्ति
राष्ट्रीय मावी अमौरा अधुरो विद्यालय भवन निर्माण	विष्ट कन्स्ट्रक्सन	४९४८८७२।००	२०७८।७१४	८ महिना	१२ महिना	१५०	२२२६९९।२४
हिम्मतपुर देखि दुर्गौली सडक कालोपत्रे	एम के पि कन्स्ट्रक्सन	२६५१०३५।००	२०७८।८।८	७ महिना	१२ महिना	१७१	११९२९६।५७
वडा न ३, ६, ८ र ९ सडक स्तरोन्नति	रेखा निर्माण सेवा	७८४०१३२।००	२०७८।३।१६	१२ महिना	१२ महिना	१००	३५२८०५।९४
ऐश्वर्य प्रा वि अधुरो विद्यालय भवन निर्माण	विष्ट कन्स्ट्रक्सन	४९२७९७५।४	२०७८।७।१४	८ महिना	१२ महिना	१५०	२२१७५८।८९

वडा न ६, ८र ९ सडक स्तरोन्नति	सुविधा सम्पन्न निर्माण सेवा	२५४७२६१।४६	२०७८।५।११	१० महिना	१२ महिना	८३	११४६२६।७६
जनता नमुना मा वि ईसिडि भवन निर्माण	बजरंग निर्माण सेवा	७१३५१००।००	२०७८।११।११	४ महिना	१२ महिना	३००	३२१०७९।५०
राष्ट्रिय आ वि देखि पिपल चोक सडक स्तरोन्नति	शिबु निर्माण सेवा	१३२०५१८।००	२०७९।१।१६	२ महिना	१२ महिना	६००	५९४२३।३१
दुरगौली चोक देखि सहिद गेट नाली निर्माण	युकी विल्डर्स	२०५५२६०।००	२०७९।११।१८	४ महिना	१२ महिना	३००	९२४८६।७०
शहिद गेट मकाली नाली निर्माण	राज निर्माण सेवा	३७७२७६६।२८	२०७९।११।११	४ महिना	१२ महिना	३००	१६९७७४।४२
राष्ट्रिय मा वि भवन निर्माण	एलडि श्री फ्यूचर वर्कस	७२३६४६४।००	२०७९।८।२८	७ महिना	१० महिना	१४३	३२५६४०।८८
जम्मा							१९,९९,५९२.२१

.......(प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर प्राप्त प्रतिक्रियाको आधारमा मिति २०८०।१।३१ को निर्णयबाट रु. २,२२,९२८.७६ सम्परीक्षण गरिएको ।)

असुल गर्नुपर्ने	१९,९९,५९२.२१

८३ **कार्य सम्पादन जमानतको म्याद न्यून** - सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४ को नियम ११० मा कार्य सम्पादन जमानतको म्याद निर्माण कार्यको हकमा त्रुटि सच्याउने अवधि भन्दा कम्तिमा एक महिना बढि अवधिको हुनु पर्ने व्यवस्था छ ।कार्यालयले यो वर्ष ठेक्का सम्झौता भएका निम्नानुसार योजनामा ठेकेदारले तोकिएको भन्दा न्यून अवधिको म्याद भएको कार्य सम्पादन जमानत पेश गरेको अवस्थामा पनि ठेक्का सम्झौता भएको देखियो । अत सम्बन्धित निर्माण व्यावसायीबाट पुर्ण अवधिको कार्य सम्पादन जमानत पेश गराउनु पर्दछ ।

योजनाको नाम	ठेकेदारको नाम	सम्झौताको अन्तिम म्याद	कार्य सम्पादन जमानतको अन्तिम म्याद	कार्य सम्पादन जमानतको हुनु पर्ने अन्तिम म्याद	कार्यसम्पादन जमानतको रकम	कैफियत
गलौरी सडक टीकापुर ३ र सहिद गेट कालोपत्रे	एम एस कन्स्ट्रक्सन	२०८०।९।३०	२०८१।४।३२	२०८१।१०।३०	१६२३६५।००	अधुरो अवस्था
राष्ट्रीय मावी अमौरा अधुरो विद्यालय भवन निर्माण	विष्ट कन्स्ट्रक्सन	२०८०।९।३०	२०८१।१।३०	२०८१।१०।३०	२५२४०८९।००	अधुरो अवस्था
हिम्मतपुर देखि दुर्गौली सडक कालोपत्रे	एम के पि कन्स्ट्रक्सन	२०८०।९।३०	२०८१।४।३१	२०८१।१०।३०	१०९८९२०।००	अधुरो अवस्था
चिलम चौक देखि दुर्गौली सम्म सडक स्तरोन्नति	एम एस कन्स्ट्रक्सन	२०८०।९।३०	२०८१।४।३१	२०८१।१०।३०	९०४०००।००	अधुरो अवस्था
वडा न ३, ६, ८ र ९ सडक स्तरोन्नति	रेखा निर्माण सेवा	२०८०।९।३०	२०८१।४।३१	२०८१।१०।३०	२७०७८७१।००	अधुरो अवस्था

खैरीपुर देखि भोक्सी सडक स्तरोन्नति	रसुन निर्माण सेवा	२०८०।९।३०	२०८१।४।३१	२०८१।१०।३०		अधुरो अवस्था
ऐश्वर्य प्रा वि अधुरो विद्यालय भवन निर्माण	विष्ट कन्स्ट्रक्सन	२०८०।९।३०	२०८१।१।३०	२०८१।१०।३०	२५३१८३१।००	अधुरो अवस्था
वडा न ६, ८र ९ सडक स्तरोन्नति	सुविधा सम्पन्न निर्माण सेवा	२०८०।९।३०	२०८१।४।३१	२०८१।१०।३०	११८०६००।००	अधुरो अवस्था
जनता नमुना मा वि ईसिडि भवन निर्माण	बजरंग निर्माण सेवा	२०८०।९।३०	२०८१।४।३१	२०८१।१०।३०	२७७२६३३।००	अधुरो अवस्था
उच्च गलौरी देखि खल्ला गलौरी सम्म सडक स्तरोन्नति	जे एण्ड पि ब्रदर विल्डर्स	२०८०।९।३०	२०८१।२।३१	२०८१।१०।३०	९३६९१८।००	अधुरो अवस्था
दुरगौली चोक देखि सहिद गेट नाली निर्माण	युकी विल्डर्स	२०८०।९।३०	२०८१।४।३१	२०८१।१०।३०	१३५३९६।००	अधुरो अवस्था
राष्ट्रिय मा वि भवन निर्माण	एलडि श्री फ्यूचर वर्कस	२०८०।९।३०	२०८१।८।२६	२०८१।१०।३०	११४१५४२।००	अधुरो अवस्था

८४ **सफ्टवेयरको उपयोग**- स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ ले प्रमुख प्रशासकीय अधिकृतले स्वीकृत बजेट खर्च गर्दा नियमितता मितव्यिता प्रभावकारिता कार्य दक्षता र औचित्यता समेतको आधारमा खर्च गर्नु पर्ने व्यवस्था छ ।त्यसै गरी आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ को दफा २४ मा सरकारी रकम खर्च गर्दा निश्चित लक्ष्य तथा मापदण्ड तोकी खर्च गर्नुपर्ने उल्लेख छ । पालिकाले खरिद गरेका निम्नानुसार सफ्टवेयरहरु मध्ये योजना व्यवस्थापन प्रणाली, शिक्षा व्यवस्थापन प्रणाली र तलब प्रतिवेदन प्रणाली यो वर्षको अन्त्य सम्म प्रयोगमा आएको देखिएन। खरिद गरिएको सफ्टवेयर निर्धारित उद्देश्यको लागि प्रयोगमा ल्याउनु पर्दछ।

क स	सफ्टवेयरको नाम	आपुर्तिकर्ता	प्राप्त भएको आ व	खर्च रकम	संचालनमा रहेको वा नरहेको
१	राजस्व व्यवस्थापन प्रणाली	स्पाइरल टेक्नोलोजी प्राली	२०७७।७८	४८८०००।०	रहेको
२	व्यवसाय दर्ता सुचिकरण प्रणाली	एमफासिस टेक फाउण्डेशन प्रा लि	२०७७।७८	१४९७२५।००	रहेको
३	SUTRA	म ले नि का		निशुल्क	रहेको
४	पब्लिक एसेट्स म्यानेजमेण्ट सिसटम				
५	बिएमपी ईन्फोसिस	ईगल आइ आइ टी सर्भिस प्रा लि			रहेको
६	अपाङ्ग व्यवस्थापन प्रणली				रहेको
७	योजना व्यवस्थापन प्रणाली	कोड फ्यूजन टेक्नोलोजी			नरहेको
८	शिक्षा व्यवस्थापन प्रणली				नरहेको
९	तलव प्रतिवेदन प्रणाली				नरहेको

८५ **धरौटी तर्फ** - सार्बजनिक खरिद नियमावली,२०६४को नियम १२४ मा निर्माण कार्यको त्रुटी सच्याएपछि वा त्रुटी सच्याउने अबधि सकिए पछि र सम्बन्धित आन्तरिक राजश्व कार्यालयमा कर बिबरण पेश गरेको प्रमाण कागजात पेश गरे पछि धरौटी फिर्ता दिने उल्लेख छ ।यसैसम्बन्धमा आन्तरिक राजश्व बिभागको परिपत्र अनुसार कट्टा गरिएको धरौटी रकम फिर्तादिँदा मूल्यअभिबृद्धि कर समायोजन पत्र धरौटी फितां माग गर्ने करदाताले रकमभुक्तानीको लागि जारी गरेको बिजक बमोजिमको कारोबार आफ्नो बिक्री खातामा प्रबिष्टगरेको र सो अनुसार मूल्यअभिबृद्धिकर बिबरण पेश गरेको भनि प्रमाणित गर्ने पत्र तथाकर चुक्ता प्रमाणपत्र करदाताबाट पेश भइ सके पछि मात्र धरौटी बापतको रकमको फिर्तादिने व्यबस्था गर्न परिपत्र गरेकोमा यस कार्यालयले निर्माण कार्यको भुक्तानी दिँदाकट्टा गरेको धरौटी फिर्ता दिँदा मूल्य अभिबृद्धि कर समायोजन

र कर चुक्ताप्रमाणमात्र पेश नगरेको आधारमा धरौटी फिर्ता दिएको देखिन्छ। यसरी फिर्ता दिँदासम्बन्धित प्राबिधिकले डी एल पी अबधिमा गर्नुपर्ने सुधार गरेको वा सुधारगर्नुपर्ने अबस्था नदेखिएको भन्ने सिफारिस बेगर धरौटी फिर्ता दिएको पनि देखियो ।नियम तथा परिपत्रले तोकेको प्रकृया पुगेको प्रमाण बेगर धरौटी फिर्ता दिने कार्य मनासिब देखिएन। तोकिए अनुसार प्रमाण पेश हुनुपर्ने रू.

क्र.सं.	गो.भौ.नं./ मिति	धरौटी फिर्ता पाउने	कैफियत	धरौटीफिर्ता रकम रु.
१	९।२०७९।६।११	फार वेष्ट कन्ट्रक्सन प्रा.लि	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन नभएको। मुअ कर समायोजन नभएको।	५७३०७.६८
२	६२।२०८०।१।१०	द मालिका निर्माण सेवा	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन नभएक मुअ कर समायोजन नभएको।	१९०३४.३२
३	६३।२०८०।१।२१	युकी विल्डर्स	कार्यसम्पन्न प्रतिवेदनर मुअ कर समायोजन नभएको।	२१३४२.००
जम्मा				९७६८४.००

प्रमाण पेश नगरेको	९७,६८४

८६ **आन्तरिक लेखापरीक्षण** - आर्थिक कार्यविधि उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ८५ मा आन्तरिक लेखापरीक्षणबाट औंल्याएको कैफियतको सम्न्धमा अन्तिम लेखापरीक्षण हुन भन्दा अगाडि नै फस्यौंट गर्नुपर्ने व्यवस्था छ।कार्यालयले आन्तरिक लेखापरीक्षणले औंल्याएको तपशिल बमोजिमको कैफियत अन्तिम लेखापरीक्षण अवधिसम्म पनि फस्यौंट गरेको छैन।अतः कार्यालयले आन्तरिक लेखापरीक्षणले औंल्याएको बेरुजु नियमानुसार फस्यौंट गर्नुपर्दछ।

८६.१ १. सि.आर. मिडिया प्रा.ली. लाई सुचना तथा सन्देश प्रशारण वाफतकोरु.१००००।०० भुक्तानी भएकोमा मिडियाले सुचना प्रशारण गरेको अभिलेभ संलग्ननरहेकोले सूचना प्रशारण गरेको विवरण पेश गर्नुपर्ने रु.

२. वडा स्तरिय खेलकुद सञ्चालन समिति जानकी गा.पा. २ कैलालीलाई खेलकुद कार्यक्रम सञ्चालन वापत रु.५०७६५।०० भुक्तानी भएकोमा खेल सञ्चालनका आवश्यक प्रमाण, कागजात संलग्न नभएकोले प्रमाण पेश हुनुपर्ने रु.

प्रमाण पेश नगरेको	६०,७६५

८६.२ ८५% अनुदानमा बर्सी बिउ खरिद तथा वितरण कार्यक्रम वापत ना.प.स्वा.प्रा.दिपक कुमार बुढाथोकीलाई बिल अनुसार रु.९८,८७५।०० हुनु पर्नेमा रु.१,००,०००।०० भुक्तानी भएकोले बढी भुक्तानी भएको रकम सम्बन्धितबाट असुल हुनुपर्ने रु.

	असुल गर्नुपर्ने	१,१२५

८६.३ प्राविधिकले नाँपजाँच कार्य सम्पन्न प्रतिवेदन बिना ग्राभेल कार्य गरेवापत सुयोग निर्माण सेवा जानकी गा.पा. ८ कैलालीलाई रु.२२६०००।०० भुक्तानीभएकोमा ग्राभेल कार्यको प्राविधक नाँपजाँच र कार्यसम्पन्न प्रतिवेदन पेशगर्नुपर्ने रु.

	प्रमाण पेश नगरेको	२,२६,०००

८६.४ महिला स्वास्थ्य स्वयम् सेविकाको मासिक समिक्षा बैठकको यातायात खर्चवाफतको रु.४४६४००।०० भुक्तानी भएकोमा बर्षभरी उपस्थिती संख्या १०६५ भएको हुदाँ प्रति बैठक रु.४०० को दरमा जम्मा रु. ४,२६,०००।०० भुक्तानी हुनुपर्नेमा बढि भुक्तानी भएको रकम सम्बन्धितबाट असुल हुनुपर्दछ ।रु.

	असुल गर्नुपर्ने	२०,४००

८६.५ भ्रमण खर्च नियमावली, २०६४ को नियम १० मा सरकारी कामको सिलसिलामा बिस किलोमिटर भन्दा बढी दूरीमा कार्यालयको काम काजमा जादा नियमावलीको व्यवस्था बमोजिम दैनिक भ्रमण भत्ता पाउने व्यवस्था छ।स्वास्थ्य संस्थाबाट खोप केन्द्रसम्म खोप ढुवानी गरेवापत कार्यालय सहयोगीहरूलाई यातायात खर्च भुक्तानीभएकोमा जानकी गाउँपालिका अन्तर्रगतका खोप केन्द्रहरू औषतमा ५ देखि ७ किलोमिटर भित्रको दुरीमा मात्र रहेकोमा सो दूरीमा खोप ढुवानी वापत कार्यालय सहयोगीलाई दैनिक भ्रमण भत्ता भुक्तानी भएकोले नियमावलीको व्यवस्था विपरित भुक्तानी भएको भ्रमण भत्ता सम्बन्धित कर्मचारीहरुबाट असुल हुनुपर्ने रु.

	असुल गर्नुपर्ने	५१,६००

८७ **इन्धन खर्च** - स्थानीय सरकार सञ्चालन ऐन, २०७४ मितव्यिता, प्रभावकारिता, कार्य दक्षता र औचित्यता समेतको आधारमा खर्च गर्नु पर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष इन्धनमा रु.६१,१७,४४२।०० र सवारी साधन मर्मतमा रु. २२,१९,७३७.११ समेत गरी रु. ८३,३७,१७९.११ खर्च गरेको छ । पालिकाले आफ्नो कार्य क्षेत्र भन्दा वाहिरको कार्यालय तथा संघ संस्थाको लागि ४७७३ लिटर इन्धन वितरण गरेको छ भने पालिका मातहतमा रहेका सवारी साधन र पालिकाका कर्मचारीहरुलाई समेत गरी २४९४३ लिटर इन्धन खपत गरेको देखिन्छ । अन्य कार्यालयको खर्च व्यहोर्ने कार्यमा आवश्यक नियन्त्रण हुनुपर्दछ ।

कार्यालयभन्दा बाहिर इन्धन वितरण

क.स	व्यक्ति वा संस्थाको नाम थर	इन्धनको विवरण		जम्मा
		प्रेट्रोल	डिजेल	
१	ससस्त्र प्रहरी बल वि.ओ.के. खक्रौला	९०	४०	१३०
२	अस्थायी ट्राफिक प्रहरी पोष्ट	५०		५०
३	अस्थायी प्रहरी पोष्ट तोरियापुर	६५५		६५५
४	ससस्त्र प्रहरि बल वेस प्रतापपुर	४१०	३००	७१०
५	प्रहरी चौकी अमरावती	७१०		७१०
६	अन्य वडा सहीत	९०३		९०३
७	ईलाका प्रहहरी कार्यालय टिकापुर	४९०	११२५	१६१५
जम्मा				४७७३

कार्यालयको इन्धन खपत

क.सं.	विवरण	सवारी नं.	प्रेट्रोल (लि)	डिजेल(लि)	जम्मा
१	जिप	से २९७		२४२४	२४२४
२	पिक अप	से ७१९८		२४५०	२४५०
३	एम्बुलेन्स			३१५३	३१५३
४	डोजर			४११८	४११८
५	टिप्पर	से ११७		१७२३	१७२३
६	टिप्पर	से ११६		१६०८	१६०८
७	बाइक सरकारी		५१८३		५१८३
८	बाइक प्राइभेट		४२८४		४२८४
जम्मा					२४९४३

८८ **सहायक जिन्सी खाता स्पष्ट नभएको** - सुदूरपश्चिम प्रदेश आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०७६ को नियम ४९ मा जिन्सी मालसामानको लगत खडा गरी राखुपर्ने राखु पर्ने व्यवथा छ। यस पालिकाले सार्वजिनक सम्पत्ति

व्यवस्थापन प्रणाली (PAMS) मार्फत मालसमानको विवरण नराखेको साथै जिन्सिमालसमानको सहायक जिन्सि खाता को विवरण तयार नगरेको र मालसामानहरु शाखागत रुपमा वितरण गरेको मिति र बुझिलिने व्यक्तिको विवरण अद्यावधिक राखेको पाइएन। पालिकाले मालसमानको विवरण स्पष्ट राखि सहायक जिन्सी खातालाई अद्यावधिक राख्नु पर्दछ।

८९ **जिन्सी निरीक्षण** - सुदूरपश्चिम प्रदेश आर्थिक कार्यविधि नियमावली, २०७६ को नियम ५७ मा जिन्सी निरिक्षण प्रतिवेदनमा लिलाम, बिक्री गर्नुपर्ने भनि औंल्याएको जिन्सी मालसामानको नियमावलीको व्यवस्था बमोजिम मर्मत सम्भार तथा लिलाम बिक्री गर्नुपर्ने व्यवस्था छ । पालिकाले यस वर्ष जिन्सी निरिक्षण प्रतिवेदनमा गराएको प्रतिवेदन अनुसार ल्यापटव, डेष्टव कम्प्युटर, सि.सि. टी.भी., सिलाई मेसिन, सोफासेट, कुर्चि ,खाट, साईकल लगायतका २४ मालसामान मर्मत सम्भारतथा १८ वटाजिन्सी सामाग्रीहरुलाई मिन्हा गर्ने भनि उल्लेख गरिएकोमा पालिकाले जिन्सी निरिक्षण प्रतिवेदन अनुसार सामाग्रीको मर्मत, सम्भार तथा लिलाम बिक्री गरेको छैन। अत: पालिकाले नियमावलीको व्यवस्था बमोजिम जिन्सी मालसामानको मर्मत सम्भार, लिलाम बिक्री तथा मिन्हा लगायतका कार्य गरी जिन्सी व्यवस्थापन गर्नुपर्दछ ।

९० **पेश्की बाँकी** - आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७ को नियम ५० मा कुनै व्यक्ति फर्म वा संस्थालाई उपलव्ध गराएको पेश्की रकम तोकिएको म्याद भित्र फस्यौंट हुनु पर्दछ । पालिकाले यो वर्ष पेश्कीको रुपमा भुक्तानी भएको निम्नानुसार रकम आर्थिक वर्षको अन्त्य सम्म फस्यौंट नभएकोले नियमानुसार पेश्की फस्यौंट हुनु पर्दछ ।

क्र स	गो भौ न मिति	पेश्की प्राप्त गर्नेको नाम	पेश्की बाँकी			
			यस आवको पेश्की	गत वर्षको पेश्की अल्या	जम्मा पेश्की	म्याद नाघेको पेश्की
१	१०३२(२०८०/०१/११)	समर चौधरी	५०००	०	५०००	५०००
२	४३८(२०८०/०३/२४)	योगेश देवकोटा	९०५००	०	९०५००	९०५००
३	५६(२०८०/०३/२४)	निराजन - भण्डारी ब्रदर्स जे.भी.	११७००००	०	११७००००	०
४	५७(२०८०/०३/२४)	निराजन - भण्डारी ब्रदर्स जे.भी.	११७००००	०	११७००००	०
५	२४(२०७९।०६।०७)	इश्वर भट्टराई	०	५००००	५००००	०
६	२४(२०७९।०६।०७)	देवेन्द्र कुमार चौधरी	०	२५०००	२५०००	०

७	२४(२०७९।०६।०७)	मेवालाल चौधरी (डगौरा)	०	१३००००	१३००००	०
८	२४(२०७९।०६।०७)	हरि बहादुर बिष्ट	०	२३१०००	२३१०००	०
९	२४(२०७९।०६।०७)	हिरालाल चौधरी	०	३०१००	३०१००	०
१०	१(२०७९।०६।७)	एन केपी कन्स्ट्रक्सन	०	४६९२०९	४६९२०९	०
११	१(२०७९।०६।७)	वि वि एस कन्स्ट्रक्सन कम्पनी	०	४०००००	४०००००	०
१२	२(२०७९।०६।७)	बिष्ट कन्स्ट्रक्सन	०	७५३४९७	७५३४९७	०
१३	१(२०७९।०६।०७)	पहुंच विहिनहरुका लागि सामाजिक उत्थान केन्द्र (एक्सेस) नेपाल	०	२०००००	२०००००	०
१४	२४(२०७९।०६।०७)	कैलाली नेत्रहिन संह	०	४००००	४००००	०
१५	२४(२०७९।०६।०७)	जिवन रक्षा रोजगार तथा परामर्श केन्द्र	०	२९९४००	२९९४००	०
१६	१(२०७९।०६।०७)	सन्तराम कठरिया	०	४०००००	४०००००	०
१७	२४(२०७९।०६।०७)	टके बहादुर हमाल	०	४५००००	४५००००	०
१८	२४(२०७९।०६।०७)	संतोष कुमार थारु	०	६८०००	६८०००	०
जम्मा			२३४००००	२६२८२०६	४९६८२०६	९५५००

पेश्की	९५,५००

अनुसूचीहरू

अनुसूची - १

आर्थिक कारोबारको स्थिति

आर्थिक बर्षः २०७९/८०

कार्यालय र स्थान : जानकी गाउँपालिका, कैलाली।

पद	नाम	कार्यकाल सुरु मिति	कार्यकाल समाप्त मिति
कार्यालय प्रमुख	नारायण बहादुर बिष्ट	२०७९।४।१	२०८०।६।२
कार्यालय प्रमुख	आशिष चौधरी	२०८०-६-१८	हाल सम्म कार्यरत
लेखा प्रमुख	दिनेश माझी	२०७६-९-८	हाल सम्म कार्यरत

बेरुजु वर्गीकरणः

असूल गर्नुपर्ने	अनियमित भएको	प्रमाणका कागजात पेश नभएको	जिम्मेवारी नसारेको	सोधभर्ना नलिएको	जम्मा पेश्की
२,३२६,३१२.९७	८,१४२,६००.९६	७,४५१,९०५.६८	०	८०९,२९३	९५,५००
प्रारम्भिक प्रतिवेदनबाट देखिएको बेरुजू रु.					१८,८२५,६१२.६१
प्रारम्भिक प्रतिवेदन उपर फस्यौंट गरी सम्परीक्षण भएको रकम रु.					२२२,९२८.७६
सम्परीक्षणबाट थप भएको बेरुजू रु.					०
लेखापरीक्षण प्रतिवेदनमा कायम बेरुजू रु.					१८,६०२,६८३.८५

स्थानीय तह : जानकी गाउँपालिका, कैलाली ।

गत बर्षको जिम्मेवारी		२६६४५५३०.१९	
आम्दानी		खर्च	
संघीय सरकारबाट अनुदान	४२३४९०४२२	चालु खर्च	३८१५५२३४२.२२
प्रदेश सरकारबाट अनुदान	१७४७६९५८.११	पूँजीगत खर्च	११०९७१५०४.३३
राजश्व बाँडफाँट	१०४८१००५२.९२	वित्तीय/अन्य व्यवस्था	२३७८७१६८७.४४
आन्तरिक आय	१८७७२९३७.२४		
अन्य आय	२०६२४७२१९.०६		
कुल आय	७७०७९७५८९.३३	कुल खर्च	७३०३९५५३३.९९
बाँकी मौज्दात		६७०४७५८५.५३	